

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANABİLİM DALI
MÜZİK BİLİMLERİ BİLİM DALI

**ORTAOKUL DÜZEYİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖZEL GEREKSİNİMLİ
ÇOCUKLARDA MÜZİKLİ MATERYALLERİN İLKOKUMAYA VE
MÜZİKSEL GELİŞİME ETKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

Danışman:
Prof. Dr. Öznur ÖZTOSUN ÇAYDERE

Hazırlayan
Kaan GÜNDÜZ

Temmuz-2019
Kırıkkale

**T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANABİLİM DALI
MÜZİK BİLİMLERİ BİLİM DALI**

**ORTAOKUL DÜZEYİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖZEL GEREKSİNİMLİ
ÇOCUKLARDA MÜZİKLİ MATERYALLERİN İLKOKUMAYA VE
MÜZİKSEL GELİŞİME ETKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

**Danışman:
Prof. Dr. Öznur ÖZTOSUN ÇAYDERE**

**Hazırlayan
Kaan GÜNDÜZ**

**Temmuz-2019
Kırıkkale**

Kişisel Kabul Sayfası

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum adlı *Ortaokul Düzeyinde Öğrenim Gören Özel Gereksinimli Çocuklarda Müzikli Materyallerin İlkokumaya ve Müziksel Gelişime Etkisi* çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve faydalandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak faydalanılmış olduğunu beyan ederim.

Tarih

Adı Soyadı

İmza

KABUL-ONAY

Prof. Dr. Öznur ÖZTOSUN ÇAYDERE danışmanlığında Kaan GÜNDÜZ tarafından hazırlanan “Ortaokul Düzeyinde Öğrenim Gören Özel Gereksinimli Çocuklarda Müzikli Materyallerin İlkokumaya ve Müziksel Gelişime Etkisi” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Bilimleri Anabilim dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

.../.../20..

(Tez Savunma Sınav Tarihi Yazılacak)

Prof. Dr. Şebnem ORHAN (Başkan)

Prof. Dr. Öznur ÖZTOSUN ÇAYDERE

Dr. Öğretim Üyesi M. Akın KUMTEPE

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

.../.../20..

(Ünvan, Adı Soyadı)

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın her aşamasında yapıcı ve yönlendirici bir biçimde desteğini esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Öznur Öztosun ÇAYDERE'ye, tez savunma jürisinde yer alan kıymetli hocalarım Dr. Öğretim Üyesi Akın KUMTEPE ve Prof. Dr. Şebnem ORHAN'a, araştırma esnasın uygulamanın sağlıklı bir biçimde yürütülmesi için uygun ortam sağlama konusunda elinden gelen her türlü desteği sağlayan Tarhuncu Ahmet Paşa Ortaokulu müdürü sevgili Oktay ÇELİKTEN ve okul idaresinde görev yapmakta olan diğer idarecilere, araştırmanın yürütülmesi esnasında ve öncesinde yönlendirmeleri ve tavsiyeleri ile araştırmanın sağlıklı ilerlemesinde her daim destek olan Tarhunca Ahmet Paşa Ortaokulu Özel Eğitim alt sınıfı öğretmeni sevgili Vahide SELVİ hocama, materyal hazırlılarında her zaman yanımda olan kardeşim Mert GÜNDÜZ ve arkadaşım Ayşe Şevval BAYRAM'a sonsuz teşekkürlerimi borç bilirim.

ORTAOKUL DÜZEYİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARDA MÜZİKLİ MATERYALLERİN İLKOKUMA VE MÜZİKSEL GELİŞİME ETKİSİ

ÖZET

Araştırmada, ilkokuma becerileri düşük olan özel gereksinimli çocukların ihtiyaçlarına yönelik hazırlanmış “müzikli materyallerin” hem ilkokumaya hem de müziksel belleğe etkisinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu araştırmada kontrolsüz ön ve sontest model yarı deneysel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma haftada 2 gün 40 dakika olmak üzere toplamda 8 hafta sürmüştür. Araştırmada çalışma grubunu Ankara'nın Keçiören ilçesinde bulunan Tarhuncu Ahmet Paşa ortaokulunda öğrenim gören özel eğitim alt sınıfındaki okuma becerisi zayıf 2 erkek öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerden 1'i 12 diğeri ise 13 yaşındadır. Her iki öğrencinin de tanısı %50 zihinsel yetersizliktir. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak gözlem tekniği kullanılmıştır. Gözlem videolar yoluyla gerçekleştirilmiştir. Bu sebeple tüm derslerin videoları kayıt altına alınmıştır. Araştırmaya başlamadan alınan öntest okuma verileri ve araştırma bitiminde alınan sontest gözlem verileri içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda öntest ve sontest verileri karşılaştırıldığında müzikli materyallerle uygulanan eğitimin ilkokumada etkili olduğu ancak “ses”, “hece” ve “sözcük” aşamalarına tek tek bakıldığında ise yeterince etkili olmadığı ortaya konulmuştur.

Anahtar kelimeler: Eğitim, Özel eğitim, Müzik eğitimi, İlkokuma, Müzikli ilkokuma

**THE EFFECTS OF MUSICAL MATERIALS ON FIRST READING AND
MUSICAL DEVELOPMENT IN DISABLED KIDS AT SECONDARY
EDUCATION LEVEL**

ABSTRACT

The aim of the study is to reveal the effect of musical materials prepared for the necessities of children with special needs with low primary reading skills on both primary reading and musical memory. In this study, uncontrolled pre and posttest model semi-experimental research method was used. The study lasted 8 weeks, totaling 40 minutes, 2 days a week. The study group consisted of 2 male students with poor reading skills in special education sub-class in Tarhuncu Ahmet Paşa Secondary School in Keçiören district of Ankara. One of these students is 12 and the other one is 13 years old. The diagnosis of both students is 50% mental disability. Observation technique was used as data collection method. Observation was carried out through videos. For this reason, videos of all courses have been recorded. The pretest reading data obtained from the study and posttest observation data obtained at the end of the study were analyzed by content analysis method. As a result of the study, when the pretest and posttest data were compared, it was found that the education with musical materials was effective in primary reading, but it was not effective enough when “sound”, “syllable” and “word” stages were examined individually.

Keywords: Education, Special education, Music education, Elementary reading, The elementary reading with music

ŞEKİLLER VE TABLOLAR LİSTESİ

Şekil 1 Araştırmada izlenen yol	10
Tablo 1 Birinci denek ses (harf) aşaması ses duyma yanıtları.....	33
Tablo 2 İkinci denek ses (harf) aşaması ses duyma yanıtları.....	33
Tablo 3 Birinci denek ses (harf) aşaması ezgi ve ritim tekrarı yanıtları	34
Tablo 4 İkinci denek ses (harf) aşaması ezgi ve ritim tekrarı yanıtları	34
Tablo 5 Birinci denek hece aşaması ses duyma yanıtları	39
Tablo 6 İkinci denek hece aşaması ses duyma yanıtları.....	40
Tablo 7 Birinci denek hece aşaması ezgi ve ritim sorusu yanıtları.....	40
Tablo 8 ikinci denek hece aşaması ezgi ve ritim sorusu yanıtları.....	41
Tablo 9 Birinci denek sözcük aşaması ses duyma yanıtları	48
Tablo 10 İkinci denek sözcük aşaması ses duyma yanıtları.....	48
Tablo 11 Birinci denek sözcük aşaması ezgi ve ritim yanıtları.....	49
Tablo 12 İkinci denek sözcük aşaması ezgi ve ritim yanıtları.....	49
Tablo 13 Birinci denek okuma ön-sontest sonuçları.....	50
Tablo 14 İkinci denek okuma ön-sontest sonuçları.....	50
Tablo 15 Birinci denek ön-sontest müziksel değerlendirme sonuçları.....	51
Tablo 16 İkinci denek ön-sontest müziksel değerlendirme sonuçları	51

İÇİNDEKİLER

Kişisel Kabul Sayfası	4
KABUL-ONAY	5
TEŞEKKÜR	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
ŞEKİLLER VE TABLOLAR LİSTESİ	iv
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Cümlesi	2
1.1.1. Alt Problemler	2
1.2. Amaç	2
1.3. Önem	2
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	3
3. YÖNTEM	10
3.1. Araştırma Modeli ve Çalışma Grubu	10
3.1.1. Araştırmanın uygulama kısmı ve uygulama materyalleri	11
3.2. Çalışma Grubu	14
3.3. Veri Toplama	14
3.4. Veri Çözümleme	14
4. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	16
4.1. Eğitim	16
4.1.1. Formal Eğitim	17
4.1.2. İnfomal Eğitim	17
4.2. Müzik ve Müzik Eğitimi	18
4.2.1. Genel Müzik Eğitimi	18
4.2.2. Özengen Müzik Eğitimi	19
4.2.3. Mesleki Müzik Eğitimi	19
4.3. Özel Eğitim	20
4.3.1. Zihinsel Yetersizlik	21
4.3.2. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerin Özellikleri	23
4.4. İlkokuma	24
4.4.1. İlkokuma-Yazma Yöntemleri	25

5. BULGULAR ve YORUM	30
5.1. Birinci Alt Problem ve Çözümü	30
<i>Birinci Hafta Birinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular</i>	30
<i>Birinci Hafta İkinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular</i>	31
<i>İkinci Hafta Birinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular</i>	31
<i>İkinci Hafta İkinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular</i>	32
5.2. İkinci Alt Problem ve Çözümü:	35
<i>Üçüncü Hafta Birinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular</i>	35
<i>Üçüncü Hafta İkinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular</i>	36
<i>Dördüncü Hafta Birinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular</i>	36
<i>Dördüncü Hafta İkinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular</i>	37
<i>Beşinci Hafta Birinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular</i>	37
<i>Beşinci Hafta İkinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular</i>	38
5.3. Üçüncü Alt Problem ve Çözümü:	42
<i>Altıncı Hafta Birinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular</i>	42
<i>Altıncı Hafta İkinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular</i>	43
<i>Yedinci Hafta Birinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular</i>	44
<i>Yedinci Hafta İkinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular</i>	45
<i>Sekizinci Hafta Birinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular</i>	45
<i>Sekizinci Hafta İkinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular</i>	46
5.4. Dördüncü Alt Problem ve Çözümü:	50
5.5. Beşinci Alt Problem ve Çözümü	51
6. SONUÇ TARTIŞMA ve ÖNERİLER	53
KAYNAKÇA	56
EKLER	64
EK-1	65
İLGİLİ İZİN BELGELERİ	65
EK-2	68
KARAOKEDE KULLANILAN ŞARKILAR	68
EK-3	75
GÖRSEL DESTEKLİ MATERYALLER	75
EK-5 83	
İlkokumaya İlişkin Öntest-Sontest Gözlemlerine İlişkin Notlar	83
EK-6 85	
Öntest-Sontest Okuma metni.....	85

1. GİRİŞ

Ülkemizde 66 ayını dolduran her çocuğun ilkokula başlaması gerektiği bilinen bir gerçektir. İlkokul eğitimine başlayan her çocuk temel düzeyde okuma yazma becerisi kazanması için 1. Sınıfın sonuna kadar olması temel hedef olarak belirlenir. Hiç kuşkusuzdur ki her bireyin bireysel algılama ve ilerleme düzeyi farklılık göstermekte, ulaşılmak istenen hedefe varılması değişken zamanlar içerisinde gerçekleşmektedir.

İlkokuma öğrencilik hayatımızda hepimizin ilk karşılaştığı ilk basamaktır. Geliştirilmiş çeşitli yöntem, eğitim programı ve materyallerle desteklenerek, öğrencinin daha hızlı kavrama ve okuma becerisinin kazanması sağlanmaktadır. Normal gelişim düzeyindeki çocuklar hazırlanmış bu program, materyal ve öğretim yöntemleri ile her ne kadar değişkenlik gösterse de normal düzeyde bir okuma becerisi kazanmaları istendik bir zaman çerçevesi içerisinde gerçekleşmektedir. Fakat özel gereksinimli çocukların büyük bir kısmı maalesef bunun biraz dışında kalmaktadır.

Türkiye’de birçok özel eğitim merkezi bulunmaktadır. Özel eğitim kurumlarının yanı sıra bazı devlet okullarında özel eğitim alt sınıf/sınıfları ve kaynaştırma eğitimi adı altında özel gereksinimli çocukların normal çocuklarla eğitim aldığı sınıflar bulunmaktadır. Kaynaştırma sınıflarında düşük düzeyde özel gereksinimli çocuklarla birlikte normal çocuklar eğitim görürken, özel eğitim alt sınıflarında sadece özel gereksinimli çocuklar bulunmaktadır.

Özel gereksinimli çocukların eğitim program ve materyalleri normal çocuklara göre farklılık göstermektedir. Okuma yazma becerilerinin kazanması bu çocuklar için daha uzun zaman alabilmekte ve bu sürecin minimum düzeye getirilmesi için çeşitli yöntemler uygulanmaktadır. Bu bilgiler ışığında bu araştırma özel gereksinimli çocukların okuma becerilerinin gelişimi sağlamayı hedeflemiştir. Müzikli materyaller ve özel gereksinimlerine göre geliştirilmiş materyallerle desteklenen bir eğitim programı uygulanarak bir grup özel gereksinimli çocuğun okuma becerilerinin kazanılması ve gelişmesi için deneysel bir çalışma niteliğindedir. Daha önce normal çocuklar için uygulanmış bu yöntem, özel eğitim kapsamına uyarlanmış ve uygulanmıştır.

1.1. Problem Cümlesi

Ortaokul düzeyinde öğrenim gören özel gereksinimli çocuklarda müzikli materyallerin ilkokuma ve müziksel gelişime etkisi var mıdır?

1.1.1. Alt Problemler

1. Müzikli materyallerin ilkokumada ses (harf) aşamasına ve müziksel gelişime etkisi nasıldır?
2. Müzikli materyallerin ilkokumada “hece” aşamasına ve müziksel gelişime etkisi nasıldır?
3. Müzikli materyallerin ilkokumada “sözcük” aşamasına ve müziksel gelişime etkisi nasıldır?
4. Uygulama öncesi ve sonrası okumada fark var mıdır?
5. Uygulama öncesi ve sonrası müziksel gelişimde fark var mıdır?

1.2. Amaç

Bu araştırmada, ilkokuma becerileri düşük olan özel gereksinimli çocukların ihtiyaçlarına yönelik hazırlanmış “müzikli materyallerin” hem ilkokumaya hem de müziksel belleğe etkisinin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

1.3. Önem

Bu araştırma okuma becerileri zayıf olan özel gereksinimli çocukların okuma becerilerinde gelişim sağlaması yönünde bir önem arz etmektedir. Daha önce normal gelişim gösteren çocuklarda uygulanarak geçerliliği kanıtlanmış yöntemin, özel eğitim kapsamında uygulanması bakımından ilk olması bu araştırmanın önemini destekler niteliktedir. Aynı zamanda özel gereksinimli çocuklara müziksel bellek adı ile nitelendirilen ezgi ve ritim tekrarı becerisi ile ses duyma becerisini kazanabileceğinin bir göstergesi niteliğindedir.

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Tuna (1997) “İlk Okuma ve Yazma Öğretiminde İllüstrasyondan Faydalanma” isimli sanatta yeterlilik yüksek lisans tezinde; alfabe kavramı, çocuğun yakından tanıdığı resmi ile ilintili bir biçimde öğrenme ve bu yolla çocuğun okuma-yazmasını öğrendiği her harf ve kelimenin üzerinde, açık kavrama ve anlama sahip olmalarını amaçlamıştır. İlkokuma-yazma deneyiminin hece-harf devresinde yakında tanıyıp ilgi gösterdiği objelerin resmedilerek öğretilmesi, öğrenme süresini kısaltılmasına fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda her harf ile bir hayvan resmi arasında bağ kurularak öğretilmesi hedeflenen harfler öğrenciye aktarılmıştır. Yapılan deneyler sonucunda ise çocuğun resimle ilgili tanımlama hafızasının yaşla doğru orantılı olarak geliştiği, yine yaşa bağlı daha karmaşık illüstrasyonları algılama, anlam çıkarma yeteneklerinin gelişme gösterdiği kanısına varılmıştır.

Beyazıt (2007) “İlkokuma Yazma Öğretiminin Kazandırılmasında Çözümleme Yöntemi ve Ses Temelli Cümle Yönteminin Farklı Bakış Açılıyla Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde; ilköğretim okulları birinci sınıf öğretmenleri, ilköğretim müfettişleri ve birinci sınıf öğrenci velilerinin görüşleri doğrultusunda, ilk okuma yazma becerilerini ses temelli cümle yöntemi ve çözümleme yöntemi ile kazanan öğrencilerin, öğrenme alanları (okuma, dinleme, konuşma, yazma, görsel sunu ve görsel okuma) arasında anlamlı fark olup olmadığını ortaya çıkarmak ve yöntemlere ilişkin görüşlerde kişisel bilgilerin (yaş, cinsiyet, mezun olunan program türü, mesleki kıdem, eğitim düzeyi vb.) ne derecede etkili olduğunu belirlemeyi amaçlamıştır. Sonuç olarak araştırmaya katılan öğretmenlerin okuma, okuduğunu anlama ve yazma becerilerinin öğrencilere kazandırılmasında “çözümleme yöntemi” ni tercih ettikleri sonucu elde edilmiştir. Öğretmenler konuşma, görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin kazandırılmasında “ses temelli cümle yöntemini” tercih etmişlerdir. Dinleme becerisinin kazandırılmasında ise yöntemler arasında bir farklılığın olmadığını belirtmişlerdir. Çalışmada birinci sınıf öğrenci velilerinin, ilköğretim müfettişlerinin ve yapılan sınıf gözlemlerinin de öğretmenlerin görüşleriyle aynı doğrultuda olduğu ortaya konmuştur.

Şengül (2008) “Özel Eğitim Öğretmenlerinin Zihin Engelli Çocuklara Okuma-Yazma Öğretiminde Kullandıkları Yöntemlerin Belirlenmesi” adlı yüksek lisans tezinde; İstanbul ilinde resmi ve özel kurumlarda görev yapmakta olan özel eğitim öğretmenlerinin zihin engelli çocuklara okuma yazma öğretiminde kullandıkları yöntemleri belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda, özel eğitim

öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde tek bir yöneme bağlı kalmadıkları fakat ağırlıklı olarak ses yöntemi ile cümle çözümlene yöntemini kullandıkları sonucuna varılmıştır. Motor beceriler, işitsel ve görsel algılama ve ayırt etme ve kalem tutma öğretmenlerin okuma yazma öğretimine geçmeden önce öğrencilerde gelişmiş, olmasını bekledikleri beceriler şeklinde ortaya çıkmıştır. İlkokuma yazma kitapları, olay kartları, eşleme kartları ve hece kitapları özel eğitim öğretmenleri tarafından en çok kullanılan öğretim materyalleridir. Öğretim sırasında öğretmenlerin eşleme ve kelime oyunları gibi çeşitli oyun etkinliklerine sıklıkla yer verdikleri ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin çoğunun gözlem, bireysel çalışma kâğıtları ve ölçüt bağımlı testleri okuma yazma öğretiminde değerlendirme teknikleri olarak kullandıkları görülmüştür. Araştırmada ayrıca özel eğitim öğretmenleri okuma yazma öğretimi sırasında araç-gereçlerin yetersizliği ile ilgili yoğun sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretim sırasında ailelerin desteğinin az olması ve çocukların evde yeterince desteklenmemeleri, farklı performans düzeyindeki zihin engelli çocukların aynı özel eğitim sınıflarına yerleştirilmeleri, tek öğretmenin sınıfta yetersiz olması ve öğrencilerde okuma yazma ön becerilerinin yeterince gelişmemiş olması sıklıkla belirtilen diğer sorunlar olarak ifade edilmiştir.

Arabacı (2009) “Özel Eğitim Sınıflarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Eğitilebilir Zihin Engelli Öğrencilere İlk Okuma Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde; özel eğitim sınıfına devam eden zihin engelli öğrencilere okuma öğretiminde öğretmenlerin hangi teknikleri kullandıklarını ve en çok tercih ettikleri tekniği belirlemek ve bu alanda yapılacak diğer çalışmalara ışık tutmayı amaçlamıştır. Araştırma sonunda, özel eğitim sınıf öğretmenleri, zihin engelli öğrencilere okuma-yazma öğretiminde farklı teknikler kullanıldığı, özel eğitim sınıflarındaki zihin engelli öğrencilerin farklı zihinsel özelliklere sahip olması ve bu öğrencilere yönelik hazırlanmış okuma-yazma ve diğer ders kitaplarının olmaması öğretmenlerin ortak bir teknik kullanmamalarına neden olduğu, öğretmenlerin kullandıkları teknikler ve neden tercih ettiklerine ilişkin görüşlerinde farklı yaklaşımları olduğu sonucu elde edilmiştir.

Erdem (2015) “Eğitilebilir Zihinsel Engelli Öğrencilere Okuma Yazma Öğretiminde Kullanılan Ses Temelli Cümle ve Cümle Çözümlene Yöntemlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri” adlı yüksek lisans tezinde; eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilere okuma-yazma öğretiminde kullanılan “ses temelli cümle yöntemi” ve “cümle çözümlene yöntemi” hakkında özel eğitim alanında hizmet veren

öğretmenlerin görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırma sonunda, öğretmenlere uygulanan anket neticesinde Türkçede ki tüm öğrenme alanlarında (okuma ve okuduğunu anlama, yazma, dinleme, konuşma, görsel okuma ve görsel sunu) eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilerde ses temelli cümle yöntemi kullanmanın cümle çözümleme yöntemini kullanmaya göre daha başarılı olduğu sonucu elde edilmiştir. Ayrıca okuma-yazma öğretiminde birçok sorunla karşılaştığı tespit edilmiştir. Okuma-yazma öğretiminde tek düze araç-gereç ve kaynakların kullanılması, öğrencilerde problemlili davranışların olması, öğrencilerde okuma-yazmanın ön becerilerinin gelişmemiş olması, öğrencilerin özür türü ve derecesindeki farklılıklar, okuma-yazma öğretiminde çocukların evde desteklenmemesi, ailelerin okuma-yazma öğretimine yardım edecek bilgi ve beceri düzeyinde olmamaları en çok sorun olarak görülenlerden olduğu belirtilmiştir.

Babayiğit (2012) “İlk Okuma-Yazma Öğretiminde Ses Temelli Cümle Yöntemine ilişkin Alternatif Ses Sıralamasının Etkililiğinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde; İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzunun (1-5. Sınıflar) İlk Okuma-Yazma Öğretimi başlıklı bölümünde verilen ses sıralamasında değişiklikler yapılarak, alternatif ses sıralamasının etkililiğinin denenmesi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Niğde ili Çiftlik İlçesi Bozköy Kasabası Bozköy İlköğretim Okulunda öğrenim gören 2 şubeden oluşan birinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma sonunda deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin okumaya geçiş zamanı, sesli okuma hızı, okuma becerisi, okuduğunu anlama açısından farklılık gösterdiği fakat dikte becerisi açısından deney grubu lehine farklılık gösterdiği sonucu elde edilmiştir.

Yıldız (2015) “Etkileşimli Materyal Destekli Öğretimin İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin İlk Okuma Yazma Becerilerine Etkisi” adlı yüksek lisans tezinde; etkileşimli materyal destekli öğretimin ilk okuma yazma becerilerinin gelişimine etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2013- 2014 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Bağcılar ilçesi Yıldıztepe İlkokulu’nda okumakta olan 29’u deney ve 29’u kontrol grubu olmak üzere, toplam 58 birinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma sonunda kontrol grubunun dakikada ortalama 43,75 kelime, deney grubunun ise 61,03 kelime okuduğu görülmüştür. Bu verilerden yola çıkılarak yapılan testler de deney grubu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ortaya koymuştur. Buna göre etkileşimli materyal destekli öğretim öğrencilerin okuma hızları üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Araştırmadan elde edilen diğer sonuçları ise

etkileşimli materyal destekli öğretim öğrencilerin okuma becerilerinin gelişimi açısından olumlu bir etkiye sahiptir ancak öğrencilerin dikte becerilerinin gelişimi açısından herhangi bir etkiye sahip değildir şeklinde ifade etmek mümkündür.

Emir (2015) “Kaynaştırma ve Genel Eğitim Öğretmenlerinin Ses Bilgisel Farkındalığa İlişkin Öğretim Etkinliklerini Kullanımlarının İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde; birinci ve ikinci sınıf öğretmenlerinin ses bilgisel farkındalığa ilişkin öğretim etkinliklerini sınıfta ne kadar sıklıkla kullandıklarının değerlendirilmesini amaçlanmıştır. Araştırma sonunda öğretmenlerin 104’ünün ses bilgisel farkındalığa ilişkin öğretim etkinliklerini kullanma sıklığının zayıf olduğu, 38’inin yüksek olduğu belirlenmiştir. Sınıflarında işitme engelli kaynaştırma öğrencisi bulunan 16 öğretmenin ses bilgisel farkındalığa ilişkin öğretim etkinliklerini kullanma sıklığının zayıf olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda sınıfında işitme engelli kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin ses bilgisel farkındalığa ilişkin öğretim etkinliklerini diğer öğretmenlerden daha az kullandıkları sonucu elde edilmiş aynı zamanda araştırmaya katılan öğretmenlerin ses bilgisel farkındalığa ilişkin öğretim etkinliklerini kullanma düzeylerinde yaş, cinsiyet, hizmet yılı ve mezun oldukları üniversite açısından anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Babayiğit (2016) “İlkokuma Yazma Öğretiminde Oyunla Öğretim Yöntemi Uygulamaları” adlı doktora tezinde; ilk okuma yazma öğretiminde oyunla öğretim yönteminin etkililiğini belirlemeyi amaçlamıştır. İlkokuma yazma öğretiminde oyunla öğretim yöntemi sürecinde; monopoly, kelime hafıza, kukla pinokyo, kelime tombala, kelime türetme, sihirli bohça, labirent, şeker küpü, çarkıfelek, kelimelerle görselleri eşleştirme, köşe kapmaca, Hacivat ile Karagöz, bilmece, bulmaca, fareyi peynire ulaştırma, sesli okuma hızı, yağ satarım bal satarım, hızlı yazalım ve sözcük üretme oyunları oynanmıştır. Araştırmanın sonuçları şu şekildedir: İlk okuma yazma öğretiminde oyunla öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu ile oyunla öğretim yönteminin uygulanmadığı kontrol grubundaki öğrencilerin sesli okuma hızları, yazma hızları, okuduğunu anlama becerileri arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sınıf öğretmeni ilk okuma yazma öğretiminde oyunla öğretim yöntemine ilişkin olumlu görüşlere sahiptir. Sınıf öğretmenine göre ilk okuma yazma öğretiminde oyunla öğretim yöntemi öğrencileri stresten uzaklaşmalarını sağlamakta ve onların motivasyonunu düzeylerini yükseltmektedir. İlkokuma yazma öğretiminde oyunla öğretim yöntemi uygulamaları öğrenmede kalıcılığı, öğrencilerin dikkatlerini kolayca toplamalarını sağlamış, öğrencilerin sosyalleşmelerine yardımcı olmuştur.

Öğrencilerin tümü ilk okuma yazma öğretiminde uygulanan oyunlara katılmış ve oyunlardan da keyif almışlardır. Veliler ilk okuma yazma öğretiminde oyunla öğretim surecinden memnun olduklarını ifade ederek öğrencilerin oyunları severek ve isteyerek oynadıklarını, oyun etkinlikleri sonucunda mutlu olduklarını, öğrencilerin okula gelmek için can attıklarını beyan etmişlerdir.

Öztosun (2002) “İlköğretim Okullarında Müziklendirilmiş Fişlerle Yapılan Eğitimin İlk okuma Öğretimine Etkisi (Ankara Yenimahalle İlçesi Yahya Çavuşlu İlk Öğretim Okulu Örneği)” adlı doktora tezinde; müziğin belirli işlevlerinden ve dil-müzik ilişkisinde yararlanarak ilk okuma öğretiminin cümle, sözcük, hece ve serbest okuma aşamalarının hepsinde müzik destekli bir eğitimle ilkokuma için belirlenmiş hedeflere daha etkili bir biçimde ulaşmanın ne derece mümkün olduğunu belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonunda geleneksel öğretime ek Müziklendirilmiş fişlerle beraber uygulanan ilkokuma öğretiminin geleneksel yöntemlere göre daha etkili olduğu tespit edilmiştir. Geleneksel ilkokuma eğitiminde müziğin olumlu yönde anlamlı faydalar sağladığı sonucuna varılmıştır. Uygulamayı etkileyebileceği düşünülen değişkenlerden ebeveynlerin eğitimi, okul öncesi eğitim alma durumları, aya göre bitirdiği yaş değişkenlerinin ilk okumanın belli başlı aşamalarına erişme ve son aşamadaki genel başarı düzeylerini etkilediği tespit edilmiştir.

Çaydere ve Bulut’un (2017) “İlkokuma Eğitimi ve Müzik” isimli makalesi ilkokuma eğitiminin ses, hece, sözcük, cümle, metin oluşturma aşamalarının her birinde müzik yoluyla eğitimle ilkokuma için belirlenmiş kazanımlara daha etkili ulaşmanın mümkün olup olmadığının belirlenmesi ve bu yöntemin “müziksel kazanımlar” açısından etkili olup olmadığının ortaya konması amaçlamıştır. Araştırmanın yöntemi deney ve kontrol gruplu son test modelli deneysel araştırma yöntemidir. Araştırma sonucunda “müzik destekli ilkokuma eğitimi”, ilkokuma eğitimi basamaklarından, “ünsüz ses/harf tanıma” ve “hece oluşturma” kazanımları etkili olduğu, “cümleye soluk alarak başlama”, “ünlü ses/harf tanıma”, “kelime oluşturma”, “cümle oluşturma” kazanımlarında ise etkisiz olduğu sonucu elde edilmiştir. Her ne kadar belirtilen dört kazanım için yeterince etkili olmasa da bu yöntemin ilkokumada destekleyici olarak kullanılabilir sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra deney grubunda yapılan “müzik destekli ilkokuma eğitimi” nin müziksel kazanımlar (ezgi, ritim tekrarı, toplu ve bireysel uyum, birlikte hareket edebilme, diyafram nefesi kullanımı) açısından etkili olduğu görülmüştür.

Butzlaff 2000 yılında yazmış olduğu “Okumayı Öğretebilmek İçin Müzik Kullanılabilir mi? (Can Music Be Used to Teach Reading?)” isimli makalesinde müziğin okuma öğretiminde kullanımına yönelik korelatif ve deneysel çalışmaları gözden geçirmiştir. Buna göre korelatif çalışmalar müzik okuyan öğrencilerin standartlaştırılmış okuma sınavlarında anlamlı olarak daha yüksek puanlar aldıklarını göstermiştir. Ancak deneysel çalışmaların müziğin okumayı iyileştirdiği yönünde güvenilir bir sonuç sunmadığı görülmüştür.

Register vd. 2007 yılında yazmış oldukları “İkinci Sınıf Öğrencilerinin ve Okuma Engelli Öğrencilerin Okuma Becerilerini Geliştirmek İçin Müziğin Kullanımı (The Use of Music to Enhance Reading Skills of Second Grade Students and Students with Reading Disabilities)” isimli çalışmalarında müziğin ikinci sınıf öğrencileri ile okuma engelli öğrencilerin okuma becerileri üzerindeki etkinliğini incelemişlerdir. İlk olarak ikinci sınıf düzeyinde okuma kavrama ve kelime bilgisi becerilerine yönelik olarak kısa dönemli bir yoğun müzik müfredatı tasarlanmıştır. Bu müfredat iki devlet okulundaki sınıflarda uygulanmıştır. Okuma becerileri müfredat öncesi ve sonrası için (Gates-MacGinitie Reading Test®’in) kelime bilgisi ve okuma kavrama alt testleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Ön test ve son test verileri analiz edildiğinde okumada belli bir engele sahip olan öğrenciler tüm alt testlerde (kelime çözüme, kelime bilgisi ve okuma kavrama) anlamlı derecede ilerleme gösterdikleri tespit edilmiştir. Eşleştirilmiş t testleri ikinci sınıf öğrencileri için hem tedavi hem de kontrol sınıflarının kelime çözüme, kelime bilgisi ve test toplamı alt testlerinde ön testten son teste önemli ölçüde geliştiğini ortaya koymuştur. Buna karşın iki sınıf için de okuduğunu anlamada anlamlı bir iyileşme tespit edilememiştir. Kovaryans analizi tedavi sınıfının tüm alt testlerde kontrol sınıfına göre daha büyük kazançlar sağladığını gösterirken bu kazanç kelime bilgisi için anlamlıdır.

Register 2001 yazmış olduğu “Erken Müdahale Müzik Müfredatının Önokuma/Yazma Üzerine Etkileri (The Effects of an Early Intervention Music Curriculum on Prereading/Writing)” isimli makalesinde 4-5 yaş aralığındaki 25 çocuk için tasarlanmış bir müfredat ile müziğin ön okuma ve yazma üzerindeki etkilerini incelemiştir. Hem deney hem de kontrol grubu haftada iki defa 30 dakikalık müzik oturumuna dahil edilmiştir. İki grup arasındaki farklılaştırıcı faktörler, müzikal etkinliklerin yapısı ve bileşenleri idi. Deney grubu için güz dönemi oturumları özellikle yazma becerilerine odaklanırken bahar oturumları okumaya yönelikti. Kontrol grubu için müzik oturumları ise tamamen sınıf öğretmeni tarafınca belirlenen

tematik materyale dayanıyordu. Tüm katılımcılar okul yılı başlangıcında ön teste ve okul yılı bitiminde de son teste tabi tutulmuşlardır. Sonuçlar müzik oturumlarının her iki grubun da ön yazma ve baskı kavramlarını öğrenme becerilerini anlamlı ölçüde artırdığına işaret etmiştir. Fakat deney grubu logo teşhisi son testinde ve kelime tanıma testinde anlamlı derecede daha yüksek sonuçlar elde etmiştir.

Stuft 2015 yılında yazmış olduğu “Ritmik Okuma: Müziği Okur Yazarlık Eğitimine Entegre Etme (Reading to the Rhythm: Integrating Music Into Literacy Instruction)” isimli makale çalışmasında bir ortaokul sınıfında müziğin okuduğunu anlamayı ve yazmayı kolaylaştırmayı nasıl destekleyebileceğini göstermiştir.

Gresten ve Dimino 2006 yılında yazmış olduğu “Müdahalenin Yanıtı: Okuma Güçlüğü Çeken Öğrenciler İçin Özel Eğitimi Yeniden Düşünmek (RTI (Response to Intervention): Rethinking special education for students with reading difficulties (yet again))” isimli makalesinde okuma güçlüğü çeken öğrenciler için özel eğitimi müdahaleye tepki (response to intervention-RTI) yaklaşımını özelinde değerlendirmiştir. RTI fonolojik işleme yeteneklerini ve çözme stratejilerini öğrenmede büyük bir iş yüküne neden olabilir. Çoğu kişinin umudu RTI’nin öğrencilerin yanlışlıkla öğrenme engelli kategorisine alınmasını azaltmasıdır. “No Child Left Behind”ın yoğun veri raporlama gereksinimleri nedeniyle bu değişiklikleri geçmişte olduğundan daha sistematik olarak takip etme şansımız olacaktır. Her ne kadar veriler okuma performansına ilişkin üçüncü sınıftan başlayarak toplansa da erken müdahalenin uzun dönemli etkilerine dair makul tahminler elde edebiliyoruz.

3. YÖNTEM

Bu araştırmada yarı deneysel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Deneysel araştırma; araştırmacı tarafından oluşturulan farklılıkların bağımlı değişkenler üzerindeki etkilerini test etmeye yönelik gerçekleştirilen çalışmalardır. Deneysel araştırmaların temel amacı, değişkenler arasında meydana gelen neden sonuç ilişkilerini test etmektir (Büyüköztürk, akmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2014:195).

3.1.Araştırma Modeli ve alışma Grubu

Araştırmada kontrolsüz ön ve son test model kullanılmıştır. Deneye başlanmadan önce deneklere ön test uygulanmış ve deneyin bitiminde aynı test tekrar uygulanarak ilk yapılan testle aradaki fark ortaya konmuştur. Bu bağlamda deneklerin hem müziksel becerileri hem de ilkokuma becerileri test edilmiştir. Müziksel becerilerinin test edilmesi için deneklere hazırlanmış ezgi tekrarı, ritim tekrarı ve ses duyma soruları yöneltilmiştir. Deneklerin okuma düzeylerinin tespit edilmesi için hazırlanmış okuma metni deneklere okutulmuştur (okuma metni için bkz. EK-6).

şekil 1 Araştırmada izlenen yol

3.1.1. Araştırmanın uygulama kısmı ve uygulama materyalleri

Araştırma haftada 2 gün 40 dakika olmak üzere toplamda 8 hafta sürmüştür. Her bir denekle ayrı ayrı çalışılmak sureti ile ilk 2 hafta ses aşaması, sonra ki 3 hafta hece aşaması, kalan 3 hafta ise deneklerin kelime ve serbest okuma aşamasında müzikli materyallerle uygulama ve ayrıca müzikli materyallerin kullanılması yoluyla deneklerin müziksel beceri kazanabilme durumlarının ölçülmesi planlanmıştır. Uygulamalar araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmada bağımlı değişkenler, öğrencinin ilkokuma becerisindeki ilerleme düzeyi ve müziksel gelişim düzeyleridir. Bağımsız değişkenler ise müzikli materyallerin ilkokumaya etkisi ve müziksel gelişime etkisidir. Araştırmada bu bağlamda bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasındaki ilişki ortaya konulmuştur.

Ses aşamasında müziksel çalışmalar kapsamında nefes egzersizleri çalışılmıştır. Her çalışma günü için sesler sınıflandırılmış ve uygulanması planlanmıştır. Çalışılacak sesler aşağıdaki gibidir:

1. gün “a,e,ı,i,o,ö,u,ü” sesleri,

A: Büyük ikili aralıklardan oluşan legato çalışması (do,re,mi,re,do)

E: Büyük ikili aralıklardan oluşan legato çalışması

O: Büyük ikili aralıklardan oluşan legato çalışması

U: Büyük ikili aralıklardan oluşan legato çalışması

I: Büyük ikili aralıklardan oluşan legato çalışması

Ü: Büyük ikili aralıklardan oluşan legato çalışması

Ö: Büyük ikili aralıklardan oluşan legato çalışması

İ: Büyük ikili aralıklardan oluşan legato çalışması

A, E, O, U tek seste ulama çalışması

2. gün “b,s,l,y,h,ç,z” sesleri,

B: Bilibili küçük ikili (do,dodiyez)

S: sssss yılan sesi diyafram çalışması

Y: Yaaa küçük ikili inici (mi,re,do)

H: Hah Hah Hah 5 sesli inici (sol,fa,mi,re,do)

L: Lal,Lal,Lal,Laaa Büyük üçlü akor çalışması (do,mi,sol,mi,do)

Ç: Çihhh

Z: Zıppp

3. gün “f,v,m,d,p,ş” sesleri

F: Fuuuu glisandolu oktav alışması

V: Viii dört sesli akor çalışması (do, mi, sol, do, sol, mi, do)

M: Mani munu mam Tek ses yada Mani munu mani munu mam 5 sesli dizi çalışması
(do,re,mi,fa,sol,fa,mi,re,do)

D: Doa doa doa 5 sesli dizi çalışması (do,re,mi,fa,sol,fa,mi,re,do)

P: Pihhh

ř: çihhh

4. gün ise “c,g,t,k,j,n” sesleri.

C: Cay cay cay cay (do,re,mi,re,do)

G: Gak gok guk 3 sesli akor inisi (sol,mi,do)

T: Tik Tak Tok 3 sesli akor inisi (sol,mi,do)

N: niyya nyya noo 3 sesli akor inisi (sol,mi,do)

J: Jpppp

K: kihhh

Bu etkinliklerin ardından hece aşaması uygulanmıştır. Hece aşamasında müziksel becerilerin gelişimi için uygulamalara devam edilmiştir. Okuma becerilerinin gelişimi için ise karaoke uygulamaları yapılmıştır. Bunun için uzmanlarla önceden belirlenmiş okuma metinleri şarkılara dönüştürülmüştür. Bu şarkılar bestelenip bir kayıt programı ile kaydedilmiştir. Bestelenip kaydı alınan bu şarkıların sözleri bilgisayar yardımı ile okuyabileceği bir karaoke materyaline dönüştürülmüştür. Her hafta (2 gün için) 1 şarkı uygulanmıştır. şarkıların okumayı destekleyeceği düşünülmektedir.

Karaokeelerin uygulama aşaması şu şekilde planlanmıştır:

Öncelikle deneklerin şarkı metnini anlayabileceği random bir hikâye oluşturularak deneğin şarkının hikayesini anlaması sağlanmıştır. Metin içinde geçen özel isimler, hayvan isimleri, dere, tarla gibi bazı kelimeler önceden boyanmış resim ve isimlerin yazıldığı pankartlar şeklinde hazırlanmış görsel materyallerle deneklere sunularak ardından şarkı metni okutulmuştur. Son olarak ise karaoke çalışmaları yapılmıştır.

İlk 3 hafta hece aşamasına ilişkin çalışmalar, devamındaki 3 hafta ise kelime aşaması olarak planlanmıştır. Karaokeeler ilk 3 hafta hecelere ayrılmış bir şekilde, son 3 hafta ise kelime şeklinde sunulmuştur. Aşağıda karaokeelere ilişkin okuma metinleri mevcuttur.

LİMON

Mert limon al,
Mert limon al
Mor limon alma,
Mor limon alma
Sarı limon al,
Sarı limon al
Limon al,
Limon tat,
Tat Mert tat
Mine ile limon tat
Sarı limon tat

KARTALLAR

Kara kara kartallar
Tarlalara konarlar
Biri iner, biri kalkar
Tekrar tekrar konarlar
Ararlar, tararlar tilkileri tutarlar
Ararlar, tararlar tilkileri tutarlar

ÖRDEK

Ördek suya daldı
Dörder dörder yem aldı
Döne döne tuttu
Dökmeden yuttu
Ey ördek ey ördek
Derede öt ördek
Ey ördek ey ördek
Derede öt ördek

GÜNEŞ

Gökte bir sarı ışık
Hem parlak hem karmaşık
Belinde altın kemer
Gece gündüz yol gider
Bazen yanar bazen söner
Gökyüzünden bize güler
Bazen yanar bazen söner
Gökyüzünden bize güler

HEDİYE

Şehir şehir dolaştık

Gece gündüz çalıştık
Paket paket hediye
Kaptırmayalım kediye
Bir Ayşe'ye bir Veli'ye
Çocuklar sevinsin diye
Bir Ayşe'ye bir Veli'ye
Çocuklar sevinsin diye

CİCİ KUŞ

Cici kuşum gündüz gece
Öter durur ince ince
Cik Cik Cik, Cik Cik Cik
Yanına biri gelince
Yem ister gündüz gece
Yem yemeyi çok sever
Bitince cik cik öter
Cik Cik Cik, Cik Cik Cik

3.2.Çalışma Grubu

Araştırmada çalışma grubunu Ankara'nın Keçiören ilçesinde bulunan Tarhuncu Ahmet Paşa ortaokulunda öğrenim gören özel eğitim alt sınıfındaki okuma becerisi zayıf 2 erkek öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerden 1'i 12 diğeri ise 13 yaşındadır. Her iki öğrencinin de tamısı %50 zihinsel yetersizlik olarak belirlenmiştir. Özel eğitim öğretmenlerinden İlkokuma da sorun yaşadıkları bilgisi alınarak amaçlı örneklem yoluyla çalışma grubu belirlenmiştir.

3.3.Veri Toplama

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak gözlem tekniği kullanılmıştır. "Gözlem, araştırmada ihtiyaç duyulan verilerin insan, toplum ya da doğa gibi belli hedeflere odaklanarak çıplak gözle ya da bir araç kullanarak izlenmesi suretiyle toplanması sürecini tanımlar" (Büyüköztürk ve diğerleri, 2014: 140). Gözlem videolar yoluyla gerçekleştirilmiştir. Bu sebeple tüm dersler ve ön-son test uygulamalarının video kayıtları alınmıştır.

3.4.Veri Çözümleme

Araştırmaya başlamadan alınan öntest okuma verileri ve araştırma bitiminde alınan sontest okuma verileri içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. "İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve

temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır” (Yıldırım, Şimşek, 2013: 259)

4. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

4.1. Eğitim

Eğitim insanın varoluşunda bu yana hayatın her anında ve her alanında önemli bir yere sahiptir. İnsan hayatın bu denli öneme sahip olan eğitim kavramı, çeşitli alanlarda ve farklı kavramların yerine ya da farklı kavramlarla birlikte kullanılmaktadır. O nedenle ki bu kavramı doğru bir şekilde anlamak ve tanımlamak gerekmektedir. Yapılan tanımlar şu şekildedir (Durmuş, Gülveren, Uygun, Koçyiğit, Güngör, Mert, Özen, Demircan, 2018: 13).

Eğitim; kasıtlı bir biçimde, istendik öğrenmeler oluşturma sürecidir. Bu öğrenmeler, bireyin gelişim ve öğrenme özelliklerine göre düzenlenip uygulanması ile gerçekleşmektedir. Eğitimin gerçekleşebilmesi için öğretimin belirli hedeflere yönelik öğrenmeleri oluşturmaya doğrudan doğruya planlanmalı, uygulanmalı ve değerlendirilmelidir (Akbaba, Öztürk, Özer, Oral, Yurtal, Keklik, Sahraç, Değer, Yılmaz, Yapıcı, Sargın, Kararımak, Zeren, 2015: 3).

Ertürk'e göre eğitim; "bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yolu ile kasıtlı ve istendik davranış değişikliği oluşturma sürecidir" (Ertürk, 1972:12 akt. Kardeş, 2013: 7).

Şişman' a göre eğitimin geniş ve dar anlamda tanımı yapılabilmektedir. Geniş anlamı ile eğitim; bireyin içinde yaşadığı çevrede kendi dışında kalan tüm nesne, kurum ve bireylerin, bilişsel, duyuşsal ve sosyal açıdan kişilerin üzerindeki etkileridir. Bu etkiler sadece iyi yönde değil kötü yönde de olabilir. Dar anlamda ise eğitim; birey üzerinde hedeflenmiş ve kasıtlı bir şekilde yapılan duyuşsal, bilişsel ve psikomotor becerilerinin istendik yönde değişimini gerçekleştirmeyi amaçlayan etkilerdir (Şişman, 1999:157 akt. Genç, 2015: 8).

Yeşilyaprak'a göre eğitim; bireyin duygusal, bedensel, düşünsel ve sosyal becerilerinin hem toplum hem de kendisi için en uygun bir biçimde gelişmesidir (Yeşilyaprak, 2004: 2 akt. Genç, 2015: 8).

Uçan'a göre eğitim; bilinçli, amaçlı ve istendik bir biçimde kültürleşme, kültürlenme ve kültürlenme sürecini içinde barındırmaktadır (Uçan, 1997 akt. Üstün, 2010: 1).

Fidan'a göre eğitim; belli amaçlar doğrultusunda insanları geliştirme sürecidir. Bu süreç sonucunda insanların kişilikleri farklılık gösterir ve bu farklılaşma eğitim süreci içinde kazanılan bilgi, beceri ve tutum yolları ile meydana gelir (Fidan, 1998: 12 akt. Özparlak, 2011: 5).

Etimolojik olarak eğitim kişiyi bir yere, bir seviyeye götürmek anlamına gelmektedir. Eğitimin hedeflediği ana noktalar, fiziksel, entelektüel ve moral gelişme ve olgunlaşmalardır. Somut bir şekilde ifade etmek gerekirse eğitim; bireylere belli davranış, bilgi ve becerileri kazandırma süreci olarak adlandırılabilir (Bilgin, 1984 akt. Tirgil, 2010: 1).

Eğitimi formal eğitim ve informal eğitim olarak iki başlıkta toplamak mümkündür.

4.1.1. Formal Eğitim

Planlanmış ve amaçlı eğitimidir. Önceden planlanmış bir program doğrultusunda öğretim yolu ile gerçekleştirilir. Bu süreçte bireyde davranış değişikliği meydana getirmek maksadı bilinçli, planlı ve kasıtlı bir şekilde öğrenme ortamı düzenlenir. Bireyde meydana getirilen davranış değişiklikleri toplum tarafından uygun görülen ve istenilen davranışlardır. Yani istendik davranışlardır. Başında sonuna özel bir çevrede kontrollü olarak yürütülür. Bu sürecin belirli aşamalarında değerlendirmeler yapılır. Okullarda verilen eğitimler formaldır. Okul dışında endüstri, tarım ve hizmet alanlarında meslek hazırlık eğitimleri, meslekte ilerleme sağlayan ve yenilikleri öğretme amacı ile yapılan eğitimler, halk eğitim kursları ve ordu bünyesindeki asker yetiştirme eğitimleri formal eğitime örnek olarak verilebilir. Okul dışında yapılan bu tür formal eğitimlerin okulda gerçekleştirilen eğitimden farkı; sürecin daha kısa olması, ihtiyaç durumuna göre yapılması, öğrencilerin yaşlarına göre herhangi bir gruplandırma yapılmaması ve belli konularla sınırlı tutulmasıdır (Fidan ve Erden, 1998 akt. Çoban, Özdemir, Beydoğan, Özbek, Şahin, Ocak, Duman, 2014: 9).

4.1.2. İnfomal Eğitim

Eğitim etkinliklerinin bir kısmı plansızdır ve gelişigüzel, kasıtsız bir biçimde düzenlenmektedir. Yaşamın içinde kendi kendine oluşan bir süreci kapsar. Bireyler içinde buldukları ortamda farkında olmadan yeni şeyler öğrenirler. Aile içinde, akran gruplarında ve usta çırak ilişkileri sonucu kazanılan davranışlardır. İnfomal eğitimin iki önemli öğrenme yolu gözlem ve taklittir. Bu sürecin sonunda bireyler toplumun istediği yani istendik davranışları öğrenmekle birlikte istenmedik davranışlar da kazanabilirler. Örneğin; sigara içmek, kopya çekmek, aksanlı konuşmak. İnfomal eğitim yüz yüze ilişkilerin çoğunlukta olduğu, ekonomisi toplamacılık, avcılık, tarım gibi insan gücüne dayanan toplumsal ilişkilerinde karmaşık olmayan

toplumlarda, bireyin topluma kazandırılması hususunda yeterli olabilir. Fakat günümüzde bu çocuğun sosyalleşmesi ve hayata hazırlanmasında yeterli olmamaktadır. Bu yüzden formal eğitim önem kazanmaya başlamıştır (Çoban ve diğerleri, 2014: 10).

4.2. Müzik ve Müzik Eğitimi

Müzik; “duygu, düşünce ve imgeleri tek sesli ya da çok sesli olarak anlatma sanatı. Bu biçimde düzenlenmiş seslerden oluşan yapıtların okunması ya da çalınması” olarak tanımlanabilir (Sözer, 2014: 162).

Müzik, sesle anlatılabilen bir sanattır. Müziğin malzemesi ses, sesleri bir bütün haline getirerek düzenleyen ve bir anlatım şekline dönüştüren ise insandır (Say, 2006: 17).

Müzik eğitimi; temel olarak bir müziksel davranış kazandırma, değiştirme ya da müziksel davranış değişikliği oluşturma, geliştirme sürecine denmektedir. Bu süreç içerisinde daha çok eğitim gören bireyin kendi müziksel yaşantıları temel alınmakta, bu temel üstünden yola çıkılarak belirli hedefler doğrultusunda planlanmış bir yol izlenir. İzlenen bu yolun sonunda ise hedeflenmiş noktaya ulaşılır (Uçan, 1997: 14).

Müzik eğitimi; bireylere kendi yaşantıları yolu ile amaçlanmış bir şekilde belirli müziksel davranışlar kazandırma, müzikal davranışlarındaki değişim ve gelişim sağlama sürecidir (Say, 2012: 360,361).

Çocuğun yaşam alanının içerisinde müzik unsurunu da alarak müziksel yaratma ve beğenilerini etkinliklerle meydana getirmesine yardımcı olan eğitim müzik eğitimidir (Gedikli, 2003: 6).

Dünya üzerinde müzik eğitiminin verildiği konservatuar, sanat okulu vb. gibi birçok kurum/kuruluş mevcuttur. Rotayı Türkiye’ye çevirmek gerekirse müzik eğitimi genel anlamda 3 başlıkta toplamamız mümkündür.

4.2.1. Genel Müzik Eğitimi

Genel müzik eğitimi, meslek, okul, dal ya da herhangi bir program ayrımı yapmadan, her seviyede ve her aşamada, herkese yöneliktir ve sağlıklı ve dengeli bir yaşam için gerekli ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlamaktadır (Uçan, 1994: 26 akt. Acay, 2007: 11). Say genel müzik eğitimi okullarda uygulanan müzik olarak ifade etmiştir. Genel müzik eğitimi sağlıklı ve dengeli bir hayat için gereken ortak müzik kültürünün kazandırılması hususundadır. Uygur dünyada genel müzik eğitimi insan formasyonunu tamamlayan olguyu, bilgili, duyarlı, bilinçli bir yaklaşım

sergileyerek keyifli bir şekilde değerlendirme yapabilen nesiller yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu yüzden ki okul öncesi dönemden başlayarak temel düzeyde verilmesi gereken bir eğitimidir (Say, 2012: 361). Bu ifadelerden yola çıkılarak bu tür müzik eğitiminin herkese yönelik olduğunu, kendi müzik kültürümüzü topluma aşılama adına bu eğitimin faydalı olduğu çıkarımını yapmak mümkündür.

Genel müzik eğitimi kültürün ayrılmaz öğelerinden olduğu için her düzeyde ve her yaşta kısaca herkes için gerekli veya zorunlu olmak durumundadır. Fakat ülkemizde ilköğretim ve anaokulu düzeyindeki eğitimlerde zorunlu iken ortaöğretim ve yüksek öğretim düzeyindeki eğitimlerde zorunlu hale gelmemiştir. İlköğretim ve anaokulunda sınıf öğretmenleri, ortaokul ve lise de müzik öğretmenleri tarafından yürütülen genel müzik eğitimi, üniversitede ise okutman veya müzik öğretim görevlileri tarafından yürütülmektedir (Karan, 2011: 5-6).

4.2.2. Özengen Müzik Eğitimi

Özengen müzik eğitimi, müziğe ya da müziğin herhangi bir koluna amatör bir şekilde ilgi duyan, istekli ve o alana yatkınlığı olanlara yönelik olmakla birlikte etkin bir müziksel katılım, doyum ve keyif sağlamak, bunların mümkün olduğunca devam ettirilip gelişim kaydedilmesi için gereken müziksel davranış kazandırmayı amaçlamaktadır (Uçan, 2005: 31 akt. Güleç, 2018: 7). Zorunlu olmayan bu eğitim bireylerin istek, ilgi ve yatkınlıklarına istinaden onlara fırsat sağlamaktadır (Say, 2012: 361). Bu ifadelerden yola çıkılacak olunursa bu tarz müzik eğitimleri bu işi amatörce, hobi niyetli yapanların, sosyalleşme ve sevdiği bir alanda kendini tatmin etme edine aldığı eğitim olarak nitelendirilebilir.

Örnek vermek gerekirse; ilkokul, ortaokul ve liselerde eğitsel kol çalışmaları, seçmeli çalgı grupları, seçmeli koro ve orkestralar, seçmeli müzik kursları, müzik yarışmalarıdır. Üniversitelerde ise bunlara ek olarak serbest ya da boş zaman değerlendirmesi amacı ile isteğe bağlı olarak gerçekleştirilen bireysel ya da toplu müzik çalışmaları örnek olarak verilebilir (Karan, 2011: 7).

4.2.3. Mesleki Müzik Eğitimi

Mesleki müzik eğitimi denildiğinde akla ilk gelen bu işi meslek olarak yapan ya da yapacak olan bireylerin aldığı eğitimidir. Bu bağlamda günümüzde bu eğitimin verildiği okullar konservatuarlar, güzel sanatlar liseleri, güzel sanatlar fakülteleri, eğitim fakülteleri gibi yerlerdir.

Mesleki müzik eğitimini; müzik alanında belirli bir çalışma veya melek dallarının gereklilik olarak belirttiği müziksel bilgi, beceri, anlayış ve alışkanlık kazandırılması yönünde verilen müzik eğitimi olarak tanımlamaktadır (Uçan, 2005: 31 akt. Oktay, 2017: 11). Müziği kendi meslekleri olarak kabullenmiş, belirli düzeyde bir yeteneğe sahip kişilere yöneliktir. Bu yüzdendir ki bu meslek için gereken müzikal davranış ve birikimi kazandırılması yönünde verilen eğitimidir. Bu alan, bestecilik, icracılık, müzikologluk, müzik öğretmenliği ve müzik teknolojü eğitimi içerilmektedir (Say, 2012: 361).

Mesleki müzik eğitimine başlayabilmek için belli bir düzeyde müzik yeteneğine sahip olunması gerektiğini, bu yeteneğin olduğunu gösteren müzik yetenek sınavlarında başarılı olunması gerekmektedir (Tarman, 2006 akt. Özkasnaklı, 2015:5).

4.3. Özel Eğitim

Ülkemizde özel gereksinime ihtiyaç duyan birçok birey bulunmaktadır. Bu bireylerin eğitim ve tüm hayatlarını normal bir biçimde yaşayabilmeleri için bu bireylere uygun eğitim görmeleri gerekmektedir. Nitekim bu eğitimi alabilecekleri öğretmenler yetişmekte ve onlara uygun ortamda “özel eğitim” dedikleri etkinlikler gerçekleştirilmektedir. Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri, okullardaki özel eğitim alt sınıfları ve kaynaştırma öğrencisi kapsamında normal çocuklarla aynı sınıfta eğitim alan bu bireylerin eğitimi günümüzde yaygın bir şekilde uygulanmaktadır.

Özel eğitim çeşitli kaynaklarda çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Örnek verilmesi gerekirse “573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’de (Resmî Gazete; 23011 sayılı ve 1997 tarihli) özel eğitim kavramı; özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yönetmelikleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitim” şeklinde tanımlanmıştır (Pınar, Melekoğlu, Düzkantar, Cangı, Kartal, Yıldız, Güçyeter, Erdem, Balıkçı, Tutuk, Demircan, Toraman, 2017:18)

Atman’a göre özel eğitim; çoğunluktan daha farklı ve özel gereksinimi olanlara sunulan, üstün özelliklere sahip olanları yetenekleri doğrultusunda mevcut kapasitelerini olabildiğince üst seviyeye çıkmasına olanak sağlayan, yetersizliklerin bir engelle dönüşmesinin önüne geçen, engeli olan bireylerin kendi kendilerine yeterli olacak hale getirmesi, kaynaşması ve üretken birey olmalarına yardımcı olacak beceriler geliştirmesini sağlayan eğitimidir (Akkuş, 2007: 10 akt. Şensoy, 2014: 16).

Özçelik'e göre özel eğitim; rehberlik, rehabilitasyon ve sağaltıcı eğitim etkinliklerinin örgütlenmiş biçimdeki etkileşimidir (Akkuş, 2007: 10).

2006 yılında MEB tarafından yayınlanmış Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde özel eğitime ihtiyaç duyan bireyin tanımı “çeşitli nedenlerle bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren birey” şeklinde ifade edilmiştir (Aksoy, 2016: 4)

Özel Eğitim Yönetmeliğine (MEB 2006) göre özel gereksinim duyan bireyleri şu şekilde sınıflandırılmıştır:

- Zihinsel Yetersizlik
- İşitme Yetersizliği
- Görme Yetersizliği
- Ortopedik Yetersizlik
- Kas ve Sinir Sistemine Bağlı Yetersizlikler
- Dil ve Konuşma Güçlüğü
- Birden Fazla Yetersizlik
- Duygusal ve Davranış Bozukluğu
- Süreğen Hastalık
- Otizm
- Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu
- Üstün Yetenek (Aksoy, 2016: 9).

4.3.1. Zihinsel Yetersizlik

Zihinsel yetersizliğe sahip bireyler, özellikleri bakımından yetersizliği olmayan akranlarına göre farklılıklar göstermektedir. Örneğin; zihinsel yetersizliğe sahip çocuklar okul öncesi dönemdeki yönergeleri takip edebilme, bilgileri edinebilme ve akıllarında tutabilme, okuduğu hikayeleri anlama, sınıfa uygun bir biçimde davranış sergileme konusunda problem yaşamaktadır. Bu yüzden ki zihinsel yetersizliğe sahip olan çocukların okuldaki performanslarında yetersiz kalabilmektedir (Pınar ve diğerleri, 2017: 100).

19. yüzyıldaki ekonomik, bilimsel ve sosyal gelişmelerle birlikte, zihinsel yetersizliği olan bireylerin eğitimleri önem kazanmaya başlanmıştır. Zihinsel yetersizliğe her toplumda farklı müdahale edilmiş ve farklı tanımlanmıştır (Hickson, Blackman ve Reis, 1995, s.12, 16, 27 akt. Pınar ve diğerleri, 2017: 100). Literatürde

ve ülke uygulamalarında bu durum için zekâ geriliği, zihinsel yetersizlik, öğrenme engeli, zihinsel engel gibi çeşitli kavramların kullanıldığı görülmektedir (Joyce ve ark, 2015, s.3; WHO, 2007, s.17 akt. Pınar ve diğerleri, 2017: 100). Örnek vermek gerekirse Birleşik Krallık'da öğrenme engeli kavramı, Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nde ise zihinsel engel kavramları kullanılmaktadır (Joyce ve ark, 2015, s.31 akt. Pınar ve diğerleri, 2017: 100).

Zihinsel yetersizlik, 18 yaşından önce ortaya çıkan zihinsel işlevlerle kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerindeki anlamlı sınırlılıkların görüldüğü yetersizlik olarak tanımlanabilir (MEB, 2006: 17 akt. Eyüpoğlu, 2019: 9).

Zihinsel yetersizliği olan bireyler kendi aralarında farklılık gösterdiği için sınıflandırılmaya gidilmesi gerekmektedir. Sınıflandırma yapılması, zihinsel yetersizliğe sahip bireylerin bireysel farklılıklarını tespit edilmesi ve onlara yönelik özel eğitim hizmetlerinin sağlanabilmesi açısından bir önem arz etmektedir. Bu alanda çalışan uzmanlar çeşitli sınıflandırmalar yapmışlardır (Işık, 2014: 18). Bu bireyler genel anlamda eğitim ihtiyaçlarına göre hafif, orta ve ağır derece olarak sınıflandırılabilir.

Hafif zihinsel yetersizliği olan bireyler; “Zekâ bölümleri 50-54 ve 70-75 arasında olan bireylerdir” (Şahinöz, 2013: 4 akt. Eyüpoğlu, 2019: 9). Zihinsel işlevler, kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerindeki hafif düzeyde yetersizliklerinde dolayı özel eğitim ve destek eğitimini kısıtlı seviyede ihtiyaç duyan bireylerdir (Acarlar, Akçin, Aydın, Tekinarslan, Eratay, Fazlıoğlu, İnal, Kargın, Sarı, Sümer, Şahin, Uyaroğlu, 2010: 117).

Orta zihinsel yetersizlikleri olan bireyler; Zekâ bölümleri 25-35 ve 50-55 arasında olan bireylerdir” (Şahinöz, 2013: 4 akt. Eyüpoğlu, 2019: 9). Zihinsel işlevler, kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerindeki kısıtlılık sebebi ile temel akademik, gündelik hayat ve iş becerilerinin kazandırılması için özel eğitim ve destek hizmetlerine büyük oranda ihtiyacı olan bireylerdir (Acarlar ve diğerleri, 2010: 177).

Ağır derece zihinsel yetersizliği olan bireyler; Zihinsel işlevler, kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerindeki eksikliklerden dolayı öz bakım becerilerinin öğretilmesi dahil hayat boyu süren, hayatının her noktasında ciddi düzeyde özel eğitim ve destek eğitime ihtiyaç duyan bireylerdir (Acarlar ve diğerleri, 2010: 177). “Zekâ bölümleri 35 ve daha altı olan bireylerdir.” Bu tipteki zihinsel yetersizliği olan bireyler genel anlamda hayatları boyunca birinin yardımı olmaksızın kendi ihtiyaçlarını

karşılayamazlar. Her ne kadar bazı öz bakım becerilerini öğrenebilseler de bakıma ihtiyacı olan bireylerdir (Şahinöz, 2013 akt. Eyüpoğlu, 2019: 9).

4.3.2. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerin Özellikleri

Zihinsel yetersizliğe sahip bireylerin de her birey gibi birçok gereksinime ihtiyaçları vardır. Her birey gibi onlarda yeme, içme yuva kurma, sevme ve sevilme, başarılı olmaya ihtiyaç duyarlar. Fakat kendi istekleri dışındaki sebeplere bağlı olarak beden, zihin ve sosyal gelişimlerdeki eksiklik sebepleri ile çeşitli farklılıklar göstermektedirler. Bu yüzden ki bu bireyler onlara özgü hazırlanmış ve bu fonksiyonlarını açığa çıkarabilecekleri bir eğitime ihtiyaç duymaktadırlar. Bu bağlamda zihinsel yetersizlikleri olan bireylerin bedensel, devinimsel, zihinsel, sosyal, kişilik, iş, çalışma ve içinde yaşadıkları aile özelliklerinin bilinmesi onların eğitim yöntemlerinin uygulanması bakımında faydalı olacaktır (Özgür, 2004: 160).

Zihinsel özellikleri:

En çok akademik kavramları öğrenmede sıkıntı yaşamaktadırlar. Dikkat süreleri oldukça kısadır ve dikkatleri dağınıktır. Bir şeye olan ilgileri kısa sürelidir. Soyut kavram ve terimleri çok zor anlarlar. Zaman kavramları geçir ve oldukça güçtür. Zekâ gerilik derecelerine bağlı olarak konuşma gelişimleri yavaş ilerlemektedir. Öğrendikleri bilgileri genelleme yapmada ve gruplamada gerilik göstermektedirler. Yeni olan durumlara uyum sağlama konusunda zorlanırlar. En ufak bir işte bile yaşadıkları küçük başarısızlık yaşadıklarında o işi bırakma eğilimine girerler. Akranlarından ziyade kendilerinde küçüklerle ilişkiler kurmayı tercih ederler. Öğrendikleri şeyleri çabucak unuturlar. Duygu ve düşüncelerini açık bir şekilde ifade edemez, güvendikleri birinin özendirme ve onayına ihtiyaç duyarlar (Özgür, 2004: 161).

Sosyal Özellikleri:

Yakın çevresinde bulunun bireylerle kolay dostluk ilişkileri kuramaz, kurdukları ile uzun süreli bir ilişki sürdürmezler. Bir grup içerisinde başkalarına bağlı olmayı seçerler ve liderlik rolünü üstlenmeyi ret ederler. Oyun ve toplum kurallarına uymakta zorlanır, kurulları çiğnerler. Görgü kurallarına uymada zorlanırlar. Sosyal ilişkilerde her şeyin kendilerine ait olmasını isteyen bencil bir yaklaşımları vardır ve paylaşma alışkanlıkları zayıftır (Özgür, 2004: 162).

Kişilik Özellikleri:

Kendilerine güvenleri yoktur. Başkalarına bağlı hareket etmeyi seçerler. Cesaretleri kolay kırılır. Birlikte bulunduğu bireylerin duygu ve düşüncelerine saygı

ve ilgi duyma konusunda problemlidirler. Kendi başlarına bir işi başlatıp sonuna kadar getirme istekleri bulunmamaktadır. Duygu ve düşüncelerini ifade etme konusunda birçok duygu değişimi yaşarlar. Kimi zaman kızar, kimi zaman da duyarsız bir tepki verebilirler (Özgür, 2004: 161).

Dil Gelişim Özellikleri:

Zihinsel yetersizliği olan bireyler dil ve konuşma becerilerini normal dil gelişim zamanı içerisinde öğrenip geliştirirler. Fakat bu aşamadan geçişleri yavaş bir biçimde devam etmektedir. Bu da dil ve konuşma becerilerinin gelişmesinde ilk basamaklarda duraksama durumlarına rastlamaktadır. Zihinsel yetersizliği olan bireyler fakir ve çevre okullardaki başarı durumları sonucu konuşma becerilerinde belirli düzeyde gerileme söz konusu olabilir. Bu yüzden başka bireylerle iletişim kurma, ilkokumanın öğrenmesi durumlarında arkadaşlarına oranla başarısız olabilmektedirler. Aynı zamanda konuşma becerilerinin gelişmelerini destekleyici nitelikteki uyaran ve ortamlardan yoksun kalmaları da bu bireylerin kelime haznelerinin yetersiz olmalarını beraberinde getirmektedir. Gerekli eğitim desteklerinin sağlanması hususunda bu yetersizlikleri tam olmasa bile önemli sayılacak derece azalmasını sağlayabilir (Özgür, 2004: 162,163).

4.4. İlkokuma

Ülkemizde okuma yazma eğitimi ilkokul döneminde öğretilmektedir. İlkokul 1. sınıfa başlayan her çocuk 1. Sınıfı bitirdiğinde başlangıç düzeyinde birer okur yazar haline gelmekte, aynı zamanda başlangıç düzeyinde matematik, hayat bilgisi gibi temel şeyleri öğrenmeye başlamaktadır.

İlkokuma her öğrencinin okul hayatındaki ilk basamak olarak nitelendirilebilir. Her çocuğun okul hayatında öğreneği her şeyin temelinde okuma yazma gelmektedir. Okuma yazması yetersiz olan çocuklar diğer derslerinde de doğru orantılı olarak başarısız olmaktadır. Bu açıdan ilkokuma oldukça önem arz eden bir eğitimi kapsamaktadır.

Okuma-Yazma Öğretiminin Amaçları:

Genel olarak;

- Seviyelerine uygun olarak hazırlanmış metinleri uygun hızda ve anlayarak okuyabilme
- Seviyelerine uygun metin ve konuşmaları anlayabilme
- Çevreleriyle etkili bir iletişim içerisinde olabilme

- Yazım kurallarına uygun yazabilme
- Türk dilini öğrenerek kullanmaktan keyif alabilme ve
- Duygularını düşüncelerini ya da gözlemlerini sözlü ve yazılı olarak ifade edebilmeyi amaçlamaktadır (Çelenk, 2003: 34).

4.4.1. İlkokuma-Yazma Yöntemleri

Harf (Alfabe) Yöntemi: İlk okuma yazma öğretiminde harflerin alfabetik sıraya uygun bir şekilde isimlerinin ve yazılışlarının öğretilmesi ile başlayan yöntem harf (alfabe) yöntemidir (Demir, 2015: 120 akt. Babayiğit, 2016: 18). Bu yöntem Greko-Romen uygarlığından orta çağın sonuna kadar tüm dünyada kullanılmış bir yöntemdir. Bu yöntemin prensibi, önce harfleri tanımak daha sonra ise kelimeleri tanıyıp telaffuz edebilmektir (Öz, 1999: 3). Öncelikle harflerin ikişerli ve üçerli hecelenmesini ardından kelimeler, kelimelerden cümleler, cümlelerden ise metinler oluşturularak öğretim sürdürülmektedir. Bu yüzden öncelikle alfabedeki tüm harfler öğretilmeye gayret edilmektedir. Harfler sürekli tekrar ettirilerek pekiştirilmekte, büyük ve küçük yazılışları öğretilmektedir. Harflerin okunuş ve yazılışlarının öğretilmesinin ardından bir ünlü bir ünsüz peş peşe getirilerek hecelere ulaşılması sağlanmaktadır. Hece kısmı yeterli seviyede okutulup yazdırıldıktan sonra üçerli, dörderli hecelere doğru gidilmekte daha sonra ise bu heceler birleştirilerek kelimelere, kelimelerden cümlelere ulaştırılmaktadır. (Pilten, Temur, Şahin, Demir, 2009: 116).

Ses (Fonetik) Yöntemi: Seslerin isimlerini öğretmek yerine bu seslerin çıkarılışını öğretilmesi ile başlayan yöntemde ses (fonetik) tekniği denilmektedir (Demir, 2015: 117 akt. Babayiğit, 2016: 19). Bir kelimeyi okumak için harflerin adından ziyade seslerinin tanınmasını ilke edinmiştir. Sesler bir kere tanındıktan sonra öğrenciler o seslerle hece, kelime ve cümleleri kurabilmektedirler (Öz, 1999: 4). Daha çok her harfin bir sese karşılık geldiği dillerde tercih edilen bir yöntemdir. Bu yöntemde önce sesli harfler öğretilmekte, sesli harflerin önüne ya da arkasına sessiz harfler getirilerek hecelere ulaşılmaktadır. Sessiz harflerin okunmasına gelindiğinde bu harfler vurgulu okunmakta ve o sesin kavratılması çalışılmaktadır. Sesler öğretildikten sonra harf yönteminde olduğu gibi bu seslerle ikişerli, üçerli heceler, bu hecelerden ise kademeli olarak kelimeler, cümleler ve metinler oluşturulmaktadır (Pilten ve diğerleri, 2009: 117).

Hece Yöntemi: Hecelerin oluşturulmasını öğretmek başlama yöntemde hece yöntemi denir (Demir, 2015: 123 akt. Babayiğit, 2016: 21). Bu yöntemin temel taşı

hece oluşturduğu için diğer yöntemlerden farklıdır. Önce heceler öğrencilere gösterilir daha sonra ise bu heceler kelime ve cümle oluşturmak için birleştirilmektedir (Öz, 1999: 5). Okuma yazma öğretiminde materyal olarak hece tablosu kullanılmaktadır. Hece yöntemi özellikle İspanyolca, Portekizce ve Japonca gibi hece yapısı basit diller için oldukça uygundur (Pilten ve diğerleri, 2009: 117).

Kelime (Sözcük) Yöntemi: Bu yöntem kelimeyi esas almıştır. Öncelikle anlamlı kelimelerle okuma yazma öğretimine başlanmaktadır. Kelimelerin yanı sıra öğretilecek olan kelimelerin daha kolay anlaşılması ve hatırlanmasını kolaylaştırıcı olarak genellikle resimler kullanılmaktadır. Öğretilmeye çalışılan her kelime, cümle veya cümlecikler içerisinde tekrarlanmaktadır yani kelimeler tekrarlarla öğretilir. Kelimeler öğretildikten sonra, kelimelerin ve kelimeleri oluşturan hecelerin çözümlemeleri yapılmakta ardından okuma yazma aşamasına geçilmektedir (Pilten ve diğerleri, 2009: 120).

Kelime yönteminin bazı sakıncaları bulunmaktadır. Bunlar şu şekilde sıralanabilir:

- Sürekli yapılan tekrarlar öğrencilerin okuma ve yazmadan soğumasına neden olmaktadır.
- Sözcükler üzerinde fazla yoğunlaşma cümlenin anlaşılmasına neden olmaktadır.
- Öğrenciler hızlı ve anlamlı okuma becerisini geç kazanmaktadır.
- Öğrencilere sözcükler “kök” halinde öğretildiğinden, öğrenciler sözcüklere ekler getirildiğinde o kelimeleri öğrenmede zorlanmaktadır (Cemaloğlu, 2001: 78 akt. Aba, 2011: 22)

Cümle (Tümce) Yöntemi: Bu yöntem, çocukların çevrelerindeki bütün varlık, olay ve olguları bir bütün olarak algıladıkları görüşünü temel almaktadır. Çocuk için anlam ifade eden cümleler belirlenerek o cümlelerle yola çıkılır (Calp, 2003, 103 akt. Yılmaz, 2015: 25). Bu yöntem çeşitli aşamalardan oluşmaktadır. Bunlar hazırlık dönemi, cümle dönemi, kelime dönemi, hece dönemi, ses dönemi ve serbest okuma yazma dönemidir. Hazırlık dönemi; okul açıldığında başlamakta ve öğrenciler okul, sınıf, öğretmen ve arkadaşlarına alışıp uyum sağladığında son bulmaktadır. Yaklaşık üç hafta süren bu dönemde çizgi alıştırmalarına da yer verilmektedir. Cümle dönemi; cümlelerin yazdırılmasıyla başlayan dönemdir. Öğrenciler basit cümlelerden oluşan fişleri yazmakta, tekrarlarla ezberlemektedir. Bu cümleler arasında anlamca uygun

olan cümleler bir araya getirilerek metinler oluşturulmaktadır. Kelime dönemi; yaklaşık 10-15 tane basit cümle öğrencilerin çoğu tarafından öğrenildikten sonra cümlelerin arasındaki en iyi öğrenilen cümleden başlayarak kelimelere ayrılan dönemdir. Öğrendikleri cümleler bu şekilde çözümlenmeye devam ettirilirken aynı zamanda yeni cümlelerde öğretilmektedir. Aynı zamanda çözümlenen cümlelerdeki kelimelerden yeni cümleler oluşturulmaktadır. Hece dönemi; kelimeler yeteri kadar çözümlenip öğrenildikten sonra hecelere ayrılır, bu hecelerden de yeni kelimeler oluşturulan dönemdir. Ses dönemi; heceler yeteri kadar öğrenildiği düşünüldükten sonra seslere ayrılan dönemdir. Aynı zamanda yeni hecelerle yeni kelimeler, cümleler, metinler oluşturulmaya devam edilmektedir. Yani bir yandan cümle ve kelimelerin çözümlenmeleri sürdürülürken diğer yandan çözümlenen sesler bir araya getirilerek heceler, kelimeler ve cümleler oluşturulmaktadır. Serbest okuma-yazma dönemi; öğrencilerin seviyelerine uygun basit metinlerle okumaya başlanılan dönemdir. Okumaya geçiş döneminde basit tekerlemeler, onların anlayabileceği kısa şiirlerden yararlanılmaktadır. Bu şekilde öğrenci hem hızlı okuyabilmekte hem de okuduğundan keyif almaktadır (Pilten ve diğerleri, 2009: 121-122).

“Ülkemizde bu teknik 2004-2005 eğitim öğretim yılına kadar yaklaşık 40 yıl süreyle uygulanmıştır” (Yıldız ve diğerleri, 2008, 106 akt. Yılmaz, 2015: 26).

Ses Temelli Cümle Yöntemi:

Türkiye’de ses temelli cümle yöntemine 2005-2006 eğitim-öğretim yılında geçilmiştir ve günümüzde de bu yöntem uygulanmaya devam etmektedir (Beyazıt, 2007: 40).

Ses temelli cümle yönteminde şu ilkelere dikkat edilmesi gerekmektedir:

- Öğrencilerin ön bilgilerine göre hareket edilmesi gerekmektedir.
- Sentez yöntemi ağırlıklı olarak kullanılmalıdır.
- Öncelikle anlamlı heceler elde edilmesi gerekmektedir.
- Hecelerin kolaylıkla okunması, kullanım sıklığına sahip olması, açık ve somut bir anlama sahip olması, işlek bir hece yapısının olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir.
- Cümlelere kıza süre sonra ulaşılması gerekmektedir.
- İmkanlar doğrultusunda görsel desteklerden yardım alınmalıdır.
- Yararlanılan öğeler ağırlıklı olarak somut öğeler olmalıdır.

- Öğrenilen şeylerin kalıcılığının sağlanması için bazı etkinlikler yapılmalıdır. Bu etkinlikler; “yeni öğrenilenlerle öncekilerin ilişkilendirilmesi, öğrencilerin defterlerine yazma, okunan ve yazılan şeyleri sergileme, çalışma kitaplarındaki etkinlikleri yapma” gibi etkinlikler olabilir (Yılmaz, 2006: 42).

Ses temelli cümle yönteminin özellikleri şu şekildedir:

- Yapılandırıcı öğrenme yöntemine uygun olan bu yöntemin uygulanma sürecine seslerle başlanması, seslerin birleştirilmesi ile anlamlı heceler, kelimeler ve cümleler oluşturulması, öğrencilerin bilgileri yapılandırmasını kolaylaştırmaktadır.
- Ses temelli cümle yöntemi tek tip ve belirli kalıplara sıkıştırılmamış aksine çeşitliliği olan bir yöntemdir.
- Öğrencilere zengin içerikler sunularak onların temel düşünme becerileri, yaratıcılıkları ve zekâ alanlarına geliştirmesi yönünde katkı sağlamaktadır.
- İlerleme kolaydan zora belirli bir sıra ile sürdürülmektedir.
- Bu yöntem öğrencinin dikkat seviyelerine fayda sağlamaktadır.
- Sırasıyla ses, harf, hece, kelime cümle ve metin oluşturma etkinlikleri uygulanmaktadır.
- Bu yöntemde çok sayıda hece, kelime, cümle ve metin çalıştırılması, öğrencilerin cümleleri ezberlemesinin önüne geçmekte, cümleleri anlayarak öğrenmelerine katkı sağlamaktadır.
- Türkçede her harfin bir sesi karşılıyor olmasından dolayı bu yöntem Türkçenin ses yapısına uygun bir yöntemdir.
- Öğrencilerin duydukları seslerin bilincine varması sağlanarak dil gelişimlerine katkı sağlanmaktadır.
- Öğrencilerin tüm sesleri öğrenmeleri yazma sürecinde doğru sonuçlar elde etmelerini kolaylaştırmaktadır.
- Sözlü dilden yazılı dile geçişi kolaylaştırmaktadır.
- İlkokuma-yazma sürecinde öğrencilerin bireysel, zihinsel ve sosyal gelişimlerine fayda sağlanmaktadır (Piltin ve diğerleri, 2009: 128).

Ses temelli cümle yöntemine göre öğretim süreci şu şekilde sıralanmaktadır:

1. İlkokuma-yazmaya hazırlık süreci.
2. İlkokuma-yazmaya başlama ve ilerleme süreci. Bu süreçte sesi hissetme ve tanıma süreci, sesi okuma ve yazma süreci, sesteki heceler, hecelerden

kelimeler, kelimelerden cümleler oluşturma süreci, metin oluşturma süreci uygulanmaktadır. Bu uygulamaların sonunda ise okuryazarlığa ulaşılmaktadır (Yılmaz, 2006: 42-43).

Yukarıda bahsi geçen etkinlikler uygulanırken tek seferde alfabenin tüm sesleri öğrenciye gösterilmez. Tüm seslerin bir anda öğretilmesi kuşkusuz birbirine benzeyen seslerin karıştırılmasına sebep olacağı için “ses grupları” adı altında gruplar oluşturulmuştur. Bu ses grupları 1. grup içerisinde “E, L, A, K, İ, N”, 2. grup içerisinde “O, M, U, T, Ü, Y”, 3. grup içerisinde “Ö, R, I, D, S, B”, 4. grup içerisinde “Z, Ç, G, Ş, C, P” ve 5. grup içerisinde “H, V, Ğ, Ş, C, P” şeklinde sınıflandırılmış ve sırasıyla öğretilmektedir(<https://www.sorubak.com/blog/1-sinif-dik-temel-harfler-yeni-ses-gruplari-2017-2018.html> erişim tarihi: 26.05.2019).

5. BULGULAR ve YORUM

Araştırmanın bu bölümünde “ilkokuma becerileri düşük olan özel gereksinimli çocukların ihtiyaçlarına yönelik hazırlanan müzikli materyallerin” ilkokuma eğitimi ve müziksel gelişim açısından etkisine ilişkin bulgular ve yorumlarına yer verilmiştir. Bulgular alt problemlerin sırasına göre açıklanmaya çalışılmıştır.

5.1. Birinci Alt Problem ve Çözümü

“Müzikli materyallerin ilkokumanın ses (harf) aşamasına ve müziksel gelişime etkisi nasıldır?” alt problemine ilişkin dört dersin gözlem bulguları ve yorumlarına yer verilmiştir.

Uygulama sürecinde deneklerle ilk 4 çalışma gününde ses aşaması çalışılmıştır.

1. Gün “a,e,i,o,ö,u,ü” 2. Gün “b,s,l,y,h,ç,z” 3. gün “f,v,m,d,ş,p” ve son gün ise “c,g,t,k,n,j” sesleri nefes egzersizi için çalışma yapılmıştır. Nefes egzersizlerine başlamadan önce kan dolaşımını hızlandırmak, refleksleri geliştirmek ve ısınmak amacıyla, “haydi benim yaptığım her şeyi, çıkardığım her sesi benden sonra tekrar et” komutu başlayan oyun uygulatılmıştır. Isınmanın ardından her gün için nefes egzersizi belirlenmiş seslerle (harflerle) küçük ve büyük ikili aralıklarla, akor sesleri ile ve sıra ses çalışmaları ile uygulanmıştır.

Aşağıda önce 4 çalışmadan oluşan ilkokumaya ve müziksel gelişime ilişkin gözlemler mevcuttur.

Birinci Hafta Birinci Ders İllokuma Becerilerine İlişkin Bulgular

Birinci denek, ısınma ve nefes egzersizleri aşamasında sürekli dikkat dağınıklığı belirtileri göstermiştir. Çalışma esnasında aralara bazı sorular sıkıştırmış ve kısa süreliğine çalışmadan kopma yaşamıştır. Tüm bunlara rağmen ikinci deneğe göre daha aktif bir ısınma ve nefes egzersizi aşaması geçirilmiştir. Gösterilen tüm uygulamalara karşılık vermiştir. Nefes egzersizinde kullanılan sesleri doğru okumuştur ve ikinci deneğin dikkat dağınıklarına rağmen çalışmayı ciddiye aldığı gözlemlenmiştir. (Bu aşamada her iki denekle de “a,e,i,o,ö,u,ü” sesleri çalışılmıştır.)

İkinci denek ısınma ve nefes egzersizi aşamasında başlangıçta biraz pasif kalmıştır. Hareketli bir öğrenci gibi görünse de ellerini cebinden çıkartmayı pek istememiş, bu şekilde daha iyi olduğunu belirtmiştir. Elleri ile yapacağı eylemlerde aşırı istekli görünmese de uygulayıcı tarafından söylenenlere itiraz etmemiş ve uygulamıştır. Isınma aşamasında başarı göstermiş fakat nefes egzersizi amacı ile

uygulayıcının yaptırdığı vokalleri doğru perdelerde seslendirme konusunda başarı sağlayamamıştır.

Her iki denek de “a,e,i,i,o,ö,u,ü” seslerini (harflerini) doğru okumuştur. Bu durumda denekler “ses aşamasında” ilkokumaya ilişkin beklenen davranışı göstermiştir. Sonuç olarak nefes egzersizlerinin sesleri doğru okumaya fayda sağladığı söylenilebilir. Ancak denekler ilkokumanın ses aşamasını tamamladıklarını öntest okuma metninde gösterdikleri için müzikli materyallerin okumaya etkisi konusu düşündürücüdür.

Birinci Hafta İkinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular

Bu aşamada “b,s,l,y,h,ç,z” sesleri (harfleri) çalışılmıştır. “b” sesi için “bili bili, bulu bulu ve bolu bolu” vokalleri ile “s” sesi için “sssss” egzersizi yapılmıştır. “l” sesi için “lal lal lal laaa”, “h” sesi için “hah hah hah haa”, “y” sesi için “yaaaa”, “ç” sesi için “çih”, “z” sesi için ise “zıp” vokalleri çalışılmıştır.

Birinci denek, çalışma esnasında dikkatini toplama konusunda sıkıntı yaşamaya devam etmiştir. Denek ilkokumanın ses aşamasında başarılı olmasına karşın müziksel anlamda doğru sesleri vermek konusunda sorun yaşamıştır.

İkinci denek, bir önceki güne göre daha aktif bir katılım sağlamıştır. Denek tekrar etme konusunda problem yaşamaktadır. Duyurulan egzersiz uzadıkça deneğin tekrar etmesi zorlaşmıştır. Denek nefes egzersizlerinde doğru sesi (harfi) algılamakta fakat doğru frekanstan seslendirememektedir.

İkinci Hafta Birinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular

Çalışmanın 3. gününde ısınma ve nefes egzersizlerinde f,v,m,d,ş,p” sesleri çalışılmıştır. Bu aşamada da nefes egzersizi yapılacak vokaller önce deneğe okutulduktan sonra çalışma aşamasına geçilmiştir. “f” sesi için “fuuu” “v” sesi için “viii” “m” sesi için “mani munu mam” “d” sesi için “doa doa” “ş” sesi için “şih” ve son olarak “p” sesi için ise “pih” vokalleri çalışılmıştır.

Birinci denek çalışmada önceki çalışmalara nazaran daha aktif bir katılım sağlamış ve doğru frekanstan söyleme konusunda ilerleme göstermiştir. Aynı zamanda ısınma aşamasında refleksleri az da olsa hızlanmış, uygulamacıya uyum sağlama konusunda daha pratik davranmıştır. Önceki çalışmalarda doğru frekanstan söyleme konusunda sorun yaşayan birinci denek bu çalışmada uygulayıcının deneğin söylediği oktavdan söylemesiyle ilk uyum sağlanmıştır. Denek uygulayıcı ile aynı frekansı

tutturduğunda yarım ses aşağı ve yukarı inilen seslerde doğru dönütler vermeye başlamıştır.

Bu çalışma gününde ikinci denek oldukça kopuk bir deney süreci geçirmiştir. Uykusunu alamamış bu yüzden de dikkatini toparlamak çok zor olmuştur. Bu durumda verimlilik açısından oldukça düşük olmuştur. Isınma ve nefes egzersizleri aşamasında önceden okutulan sesleri (harfleri) genel olarak doğru okumuştur. Fakat “d” sesi ile “b” sesini karıştırmıştır. Bu ses dışında kalan çalışmayı uygulayıcının yardımı ile güzel bir şekilde tamamlamıştır. Nefes egzersizleri sırada doğru frekanstan seslendirememe problemi devam etmiştir.

İkinci Hafta İkinci Ders İllokuma Becerilerine İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu gününde “c,g,t,k,n,j sesleri çalışılmıştır. “c” sesi için “cay cay cay”, “g” sesi için “gak gok guk”, “t” sesi için “tik tak tok”, “k” sesi için “kık”, “n” sesi için “niyya nüyya noo”, “j” sesi için ise “jıp” egzersizleri çalışılmıştır.

Birinci denek bu çalışmada aktifliğini ve ilgisini sürdürmüş ve doğru frekansta seslendirdiği egzersizler olmuştur. Önceden okutulan sesleri genel anlamda doğru okumuştur. Oldukça başarılı bir çalışma günü geçirilmiştir.

İkinci denek bu çalışmada ilgisizliği ve dikkat dağınıklığı biraz fazla olması sebebi ile ısınma ve nefes egzersizleri aşaması kopuk ve dağınık geçmiş, denek gösterilen bazı sesleri okumakta sorun yaşamıştır. “G” ile “Ç” sesini karıştırmış olsa da genel anlamda nefes egzersizlerinde çalışılan sesleri (harfleri) doğru okumuştur. Fakat doğru frekansta okuyamamıştır.

Tamamlanan 2 haftalık çalışma sonunda birinci deneğin bazı sesleri karıştırması ve her iki deneğin de dikkat sorunları olması dışında oldukça verimli bir çalışma geçirildiği söylenebilir. İki haftalık zaman dilimi deneklerin uygulamacıya alışmaları ve uygulayıcının denekleri tanınması açısından verimli bir süreç olmuştur. Özel eğitim öğretmeninden alınan dönüte göre birinci deneğin okula gelme alışkanlığı ile ilgili olumlu bir değişiklik olduğu söylenebilir.

Birinci alt problem “Müzikli materyallerin ilkokuma ses aşamasına etkisi kapsamında her iki deneğin de sesleri okuyabildiği ancak bir deneğin sesleri karıştırdığı (b-d gibi) ortadadır. Bu aşamada müzikli materyallerin etkisinden söz etmek söz konusu değildir. Denekler ön test okuma metnin tamamı okuyamamışlardır ancak metnin bir kısmını okuyabilmişlerdir. Bu sebeple (bkz. Beşinci alt problem ve çözümü) deneklerin ilkokumada ki “ses aşaması” basamağını bu çalışmadan önce geçtikleri ortadadır.

Tablo 1 Birinci denek ses (harf) aşaması ses duyma yanıtları

Birinci Denek	1 Ses Duyma			2 Ses Duyma		
	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı
1. Gün	4	2	6	2	4	6
2. Gün	2	6	8	0	6	6
3. Gün	5	3	8	3	3	6
4. Gün	7	3	10	5	1	6
Toplam	18	14	32	10	14	24

Tablo 1'e bakıldığında birinci deneye sorulan 1 ses ve 2 ses sorularının doğru ve yanlış sayıları görülmektedir. Toplamda 4 çalışma gününü kapsayan bu süreç içerisinde deneye toplamda 32 adet 1 ses, 24 adet 2 ses duyma sorusu sorulmuştur. Birinci denek 14 adet 1 sesi, 10 adet 2 sesi doğru frekansta seslendirebilmiştir.

Tablo 2 İkinci denek ses (harf) aşaması ses duyma yanıtları

İkinci Denek	1 Ses Duyma			2 Ses Duyma		
	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı
1. Gün	0	6	6	0	6	6
2. Gün	1	7	8	2	4	6
3. Gün	3	5	8	1	5	6
4. Gün	4	6	10	1	5	6
Toplam	8	24	32	4	20	24

Tablo 2'e bakıldığında ikinci deneye sorulan 1 ses ve 2 ses sorularının doğru ve yanlış sayıları görülmektedir. Toplamda 4 çalışma gününü kapsayan bu süreç içerisinde deneye 32 adet 1 ses, 24 adet 2 ses duyma sorusu sorulmuştur. Birinci denek 8 adet 1 sesi, 4 adet 2 sesi doğru frekansta seslendirebilmiştir.

Tablo 1 ve 2'ye bakıldığında deneklerin doğru sayılarının ilk çalışma gününe nazaran 4. gün çalışmasında daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Birinci denenin ikinci deneye göre daha fazla doğru yanıtı bulunmaktadır. Bu bağlamda deneklerin ilkokuma düzeylerine etki etme durumundan kesin olarak söz etmek doğru olmasa da müziksel becerilerine katkı sağladığı söylenebilir.

Tablo 3 Birinci denek ses (harf) aşaması ezgi ve ritim tekrarı yanıtları

Birinci Denek	Ezgi Tekrarı			Ritim Tekrarı		
	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı
1. Gün	-	8	8	8	-	8
2. Gün	2	6	8	10	-	10
3. Gün	3	5	8	6	2	8
4. Gün	4	4	8	6	-	6
Toplam	9	23	32	30	2	32

Tablo 3 incelendiğinde birinci deneğin ses duyma ve ezgi tekrarı sorularına ilişkin doğru ve yanlış yanıtları görülmektedir. Birinci denek sorulan 32 adet ezgi sorusundan 9'unu, 32 adet ritim sorusundan 30'unu doğru yanıtlamıştır. Deneğin ritim tekrarındaki başarı düzeyi ezgi tekrarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4 İkinci denek ses (harf) aşaması ezgi ve ritim tekrarı yanıtları

İkinci Denek	Ezgi Tekrarı			Ritim Tekrarı		
	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı
1. Gün	-	8	8	5	3	8
2. Gün	-	8	8	5	3	8
3. Gün	-	8	8	8	-	8
4. Gün	-	8	8	6	-	6
Toplam	-	32	32	26	6	32

Tablo 4'ü bakıldığında birinci deneğin ses duyma ve ezgi tekrarı sorularına ilişkin doğru ve yanlış yanıtları görülmektedir. Birinci denek sorulan 32 adet ezgi sorusunun hiçbirine doğru yanıt verememiş fakat 32 adet ritim sorusunun 26'sına doğru yanıt vermiştir. Deneğin ritim tekrarındaki başarı düzeyi ezgi tekrarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 3 ve 4'ye bakıldığında deneklerin ilk çalışma gününde ezgi tekrarı sorularına hiç doğru yanıt vermediği görülmektedir. Ritim tekrarı yanıtlarına bakıldığında ise her iki deneğinde daha başarılı olduğu görülmüştür. Birinci deneğin ikinci deneğe göre ritim tekrarında daha fazla doğru cevabı vardır. Bu durum dört dersi kapsayan bu sürecin ikinci denek açısından daha verimli olduğunu göstermektedir.

Müzikli materyallerle yapılan dört dersin deneklerin ilkokuma becerilerine katkı sağladığını söylemek mümkün olmasa da müziksel becerilerine katkı sağladığını söylemek mümkündür. Bu durumda deneklerin ses (harf) aşamasını çalışmaya

başlamadan önce geçmiş olmaları yapılan bu araştırmanın ilkokumanın ses aşamasına etkisinin ölçülmesine imkân vermemiştir. Ancak müzikli materyallerin müziksel gelişimde özellikle ses (frekans) duyma açısından etkili olması hazırlanan materyallerin ilkokumanın ses (harf) aşamasını kapsıyor olması ile ilişkilendirilebilir.

5.2. İkinci Alt Problem ve Çözümü:

Müzikli materyallerin ilkokumada “hece” aşamasına ve müziksel gelişime etkisi nasıldır? alt problemine ilişkin derslerin gözlem bulguları ve yorumlarına yer verilmiştir.

Üçüncü Hafta Birinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular

Uygulamanın beşinci gününde deneklerle ilkokumanın hece aşaması basamağına ilişkin çalışmalar yapılmıştır. Deneklerin okuma metinleri önceden bestelenmiş, kayıt programından kayıtları alınarak dinleyebilecekleri bir formata getirilmiş ve karaoke videoları haline dönüştürülmüştür. Okuma metinlerinden oluşan karaoke videolarında ki şarkı sözleri heceler halinde deneklere sunulmuştur. Karaoke çalışmalarına başlamadan önce deneklere şarkılara ilişkin oluşturulan hikayeler ve şarkı sözlerinde geçen özel isimler (dere, kuş vb.) görsel materyallerle anlatılmıştır ve karaoke videolarında ki şarkı sözleri deneklere okutularak şarkının öğretimine geçilmiştir. Her şarkı için 1 haftada 2 ders günü ayrılarak deneklere çalıştırılmıştır.

Öncelikle “limon” şarkısı için random yoluyla bir hikâye ve görsel materyaller oluşturularak birinci deneye sunulmuştur. Birinci denek şarkıda geçen isimleri doğru okumuş ve görselleri doğru algılamıştır. Şarkı sözleri metin olarak doğru okutulduktan sonra karaoke uygulamasına geçilmiştir. Şarkı önce iki defa dinletilmiş ve uygulayıcı tarafından iki defa sözsüz olarak söylenmiştir. Deneğin karaoke içinde geçen metni ezgisiz okuduğu gözlenmiştir. Doğru frekansta olmasa bile şarkı gibi söyleyebilmesi için denek şarkıyı iki kere uygulayıcı ile söylemiştir. Sonunda denek tek başına okuyacağını ifade etmiş ve iki defa tek başına okuduktan sonra süreç tamamlanmıştır. Denek şarkıyı doğru frekansta okuyamamıştır ancak ritim kalıbına uymuştur. Deneğin iki defa tekrar etmesinin ardından deneğin sözleri takibi hızlanmıştır.

İkinci denek ile yapılan çalışma birinci denek ile aynı formatta uygulanmıştır. Deneğin büyük harfleri okumada sorun yaşadığı tespit edilmiştir. Metnin tamamı deneye iki kere okutulmuştur ve şarkının öğretilme sürecine geçilmiştir. Şarkı iki kere dinletilmiş ve uygulayıcı ile iki kere birlikte söylenmiştir. Şarkı denekle en az hataya

ulaşılana kadar tekrarlanmıştır. Dersin sonunda denek şarkıyı doğru frekansta okuyamamış fakat doğru ritim kalıbına uymuştur.

Üçüncü Hafta İkinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular

Birinci denekle “Limon” isimli şarkı tekrar edilmiştir. Şarkı tekrar çalışıldığı için görsel materyallerden ve şarkı metninden yararlanılmamış, doğrudan şarkıyı söyleme aşamasına geçilmiştir. Şarkı uygulayıcı ile söylendikten sonra denek tarafından tekrar tekrar söylenmiştir. Sonunda ise şarkıyı ezbere söylemek istediğini belirten denegin istediğine karşılık verilmiştir. Birinci denek şarkıyı doğru frekansta söyleyememiş ama tam olarak doğru ritim kalıbına uymuştur.

İkinci denegin karaoke aşamasında şarkıyı ezberlemeye çalıştığı, şarkının sözlerini aklında kaldığı kadar ve yanlış söylediği gözlemlenmiştir. Uygulayıcı şarkıyı deneye baştan dinletmiş, tekrar tekrar denekle okumuş ve karaoke uygulamasına geri dönmüştür. Bu aşamanın sonunda denek çok sıkıldığı için daha fazla tekrar yapılamamıştır. Denegin okuma yaparken bazı heceleri istemsizce tekrarlaması (örneğin: “tekrar rar rar” şeklinde son heceyi birkaç kere yinelemektedir) karaoke aşamasında sözlere yetişmede sorun yaşadığını düşündürmektedir. Genel anlamda şarkı sözlerini müzik olmadan baştan sona doğru okuyabilmektedir.

İkinci Denek okumayı başarmış ancak müzikli okumayı başaramamıştır. Bu durumda müziğin etkili olmadığı ancak fazla tekrarın okumaya destek olduğu söylenilebilir. İkinci denegin müziksel algısının özellikle de ritim algısının düşük olması bu duruma sebep olarak söylenilebilir.

Dördüncü Hafta Birinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular

“Kartallar” isimli şarkı için random yoluyla bir hikâye ve görsel materyaller oluşturulmuş ve birinci deneye sunulmuştur. Birinci denek şarkıda geçen isimleri doğru okumuş ve görselleri doğru algılamıştır. Ardından şarkı sözlerinin yazıldığı metin deneye okutulmuştur. Hece sayısı diğer karaoke metinlerine (şarkı sözü) göre daha fazla olduğu için denegi başlangıçta biraz zorlamıştır. Metin deneye doğru okutulduktan sonra karaoke uygulamasına geçilmiştir. Karaoke deneye iki kere dinletildikten sonra önce uygulayıcı şarkıyı iki kere söylemiştir. Denekle birlikte uygulayıcı şarkıyı iki kere tekrar ettikten sonra şarkı deneye tekrar tekrar söylenmiştir. Dersin sonunda denek şarkıyı doğru frekansta söyleyememiş ama söyleyebildiği yerlerde doğru ritim kalıbına uymuştur. Birinci denek beşinci derste ilkokumayı gerçekleştirmiş müziksel uyum kısmında eksik kalmıştır.

İkinci denek ile karaoke aşamasına gelindiğinde deneğin iyice yorulduğu ve biraz sıkıldığı gözlemlenmiştir. Bu yüzden çalışma istenilen şekilde gerçekleştirilememiştir. Karaoke aşamasında “kartallar” isimli şarkı çalışılmıştır. Şarkıya ilişkin hazırlanan random hikâye ve görsel materyaller deneğe anlatılmıştır. Bir önceki çalışmada deneğin büyük harflerle olan sorunu fark edildiğinden “kartallar” isimli şarkı metninin tamamen büyük harflerle yazılmış ve deneğe okutulmuştur. Denek büyük harflerle ilgili sorun yaşadığı için metin tamamlandıktan sonra çok yorulmuş ve sıkılmıştır. Bu yüzden karaoke aşamasında çok durulmamıştır. Karaoke aşamasında şarkı önce iki kere dinletilmiş, aynı anda karaoke devam ederken karaokede geçen metinler okutulmaya çalışılmış (bu metin küçük harflerle yazılmıştır). Şarkı tekrarlatılarak karaoke şeklinde söylenmiştir. Denek çalışma sonunda çok yorulmuş ve karaoke çalışmasına uyum sağlayamamış ancak metni okuyabilmiştir.

İkinci denek için müziğin okumaya etkisinden söz etmek bu bağlamda söz konusu değildir.

Dördüncü Hafta İkinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular

Birinci denek ile “kartallar” isimli şarkı tekrar edilmiştir. Öncelikle şarkı metni tekrar edilmiş, ardından şarkının söyleme kısmına geçilmiştir. Denek söyleme aşamasında bazı yerleri aklında kaldığı kadarıyla ezbere söylemeye çalışmış fakat yanlış söylemiştir. Bunun üzerine şarkı tekrar tekrar deneğe söylenmiştir. Deneğin çalışma esnasında zaman zaman dikkati dağılmış ve bazı hatalar yapmış olmasına rağmen şarkıyı doğru şekilde söyleyebilmiştir. Denek şarkıyı doğru frekansta söyleyememiş fakat şarkının ritmik kalıbına uymuştur.

İkinci denek ile karaoke aşamasına gelindiğinde denek çok sıkılmıştır. Bu sebepten bu aşamanın sona ermesi için aceleci davranmış ve çalışmanın verimsiz geçmesine neden olmuştur. Uygulayıcı deneği sürekli çalışmanın içinde tutmaya çalışmış, “hadi bakalım, çok güzel, hadi bir daha” gibi sözlerle deneğin motivasyonunu yüksek tutmaya çalışmıştır. Uygulayıcının çabaları sonucu denek şarkıyı az da olsa hata yaparak söyleyecek konuma gelmiştir. Denek şarkıyı doğru frekansta söyleyememiş, tam olarak şarkının ritim kalıbına uyamamıştır.

Beşinci Hafta Birinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular

“Ördek” isimli şarkının random yoluyla oluşturulan hikayesi ve görsel materyaller birinci deneğe sunulmuştur. Ardından şarkı sözlerinin olduğu metin

okutulmuştur. Metin okutulurken deneğin okuduğunu anlamış olmasına özen gösterilmiştir. Ardından şarkının karaoke uygulamasına geçilmiş, önce şarkı iki kere dinletilmiş, ardından uygulayıcı tarafından iki kere söylenmiş ve sıra deneğe gelmiştir. Denekle birlikte uygulayıcı şarkıyı iki kere tekrar ettikten sonra şarkı deneğe tekrar tekrar söylenmiştir. Denek çalışmanın sonunda şarkıyı iyice özümsemiştir. Denek şarkıyı doğru frekansta söyleyememiş, şarkının tam olarak ritim kalıbına uyamamıştır.

İkinci deneğe aynı şarkının random yoluyla bir hikayesi oluşturulmuş ve görsel materyalleri sunulmuştur. Tamamı büyük harflerden oluşan şarkı metni deneğe okutulmuştur. Deneğin büyük harfleri okuyamama sorununu çözmek için deneğin öğretmenine aynı metin verilmiş ve her gün okutulması istenmiştir. Metin uygulayıcının yardımı ile sonuna kadar okutulduktan sonra karaoke uygulamasına geçilmiştir. Öncelikle şarkı dinletilmiş ardından uygulayıcı tarafından iki kere söylenmiştir. Uygulayıcı ile denek şarkıyı birlikte iki kere tekrar ettikten sonra şarkı deneğe tekrar tekrar söylenmiştir. Fakat karaoke aşamasına gelene kadar denek çok yorulduğu için isteksiz davranmış şarkı sözlerinin aklında kalan kısmını ezberden söylemeye yönelmiştir. Bunun üzerine uygulayıcı deneği daha fazla zorlamamış ve çalışmayı sonlandırmıştır. Çalışma sonunda denek şarkıyı tam olarak söyleyemediği ve ritim kalıbına uyamadığı gözlemlenmiştir.

Beşinci Hafta İkinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular

Birinci denek ile “ördek” şarkısı tekrarlanmıştır. Şarkının sözleri en başta tekrar edilmiş ardından birkaç kere uygulayıcı ile söylenmiştir. Ardından deneğin şarkıyı tek başına söylemesi istenmiş ve tekrar tekrar söylenmiştir. Şarkı öğrenilene kadar yapılan tekrarlar sonucu denek şarkıyı iyice özümsemiştir. Denek şarkı içinde geçen bazı kelimeleri (döne döne, dörder dörder gibi) aynı ses (harf) ile başladığı için karıştırmıştır. Bunun temel sebebi deneğin şarkıyı ezberlemeye yönelik olduğu düşünülmektedir. Fakat uygulayıcı deneğin dikkatini ekranda yazan sözlere vermesi istendiğinde denek kelimeleri doğru okunabilmektedir. Karaoke şarkısını tam olarak okuduğu noktada çalışma sonlandırılmıştır. Denek şarkıyı doğru frekanstan söyleyememiş ancak şarkının ritim kalıbına uymuştur.

İkinci denekle “ördek” şarkısı baştan sona tekrar çalışılmıştır. Öncelikle şarkının tüm sözleri tekrarlanmış, şarkı için oluşturulan hikâyeye deneğe tekrar anlatılmıştır. Denek şarkının sözlerini karaoke videosundan okumak yerine ezberlemeye çalıştığı için şarkıyı öğrenmesi biraz zaman almıştır. Uygulayıcı ile şarkı tekrar tekrar söylenmiş, zaman zaman video durdurularak sözler okutulmuştur.

Çalışma sonunda denek şarkıyı tamamen söyleyecek konuma gelememiş olsa da büyük oranda şarkıyı söyleyebilmiştir. Şarkının ritim kalıbına ise tam olarak uyum sağlayamamıştır.

Çalışmanın hece aşamasının tamamlanması sonucu her iki deneğin de gelişme kaydettiği gözlemlenmiştir. Odaklanma süreleri deneklerin o gün ki uykusuzluk, aile içi duruları, hasta olmaları, dikkatini toplama konusundaki dış etmenler doğrultusunda değişiklik göstermektedir. Karaoke aşamalarında şarkıların sürekli tekrar edilmesi deneklerin karaoke şarkılarının öğrenmesini sağlamaktadır. Karaoke aşamasına geçilmeden önce anlatılan random hikayeler ve görsel materyaller, deneğin şarkıda hangi kelime ve olayla karşılaşacağı konusunda fikir edinmesine yardımcı olduğu düşünülmektedir. Karaoke aşamasında deneklerin uygulayıcı ile şarkıyı tekrar etmesi deneğin destek sağladığı için şarkıya daha özgüvenli eşlik ettiği gözlemlenmiştir. Arka arkaya yapılan tekrarlardan sonra denekler tek başına şarkıyı söylediğinde ise daha başarılı bir sonuç elde etmiştir. Deneklerin her ikisi de metinleri doğru okumuş, karaoke şarkılarını doğru söyleyebilmişlerdir fakat doğru frekanstan okuma konusunda uyum sağlayamamışlar, zaman zaman şarkının ritmik yapısına ayak uyduramamışlardır.

Müzikli materyallerle yapılan 3 haftalık çalışmanın her iki deneğin ilkokuma becerilene katkı sağladığını söylemek mümkün değildir. Ancak yapılan çalışmalarda okuma metinlerinin tekrar tekrar tekrar çalışılması deneklerin ilkomalarını geliştirmiştir. Denekler tüm çalışmalarda okuma metinlerini başarılı bir şekilde tamamlamış, karaoke aşamalarında ise okuma hızları başlangıçta zayıf kalmıştır. Fakat sürekli olarak aynı şarkının tekrar edilmesi deneklerin o metni daha hızlı okuyabilir hale getirmiştir. Daha hızlı olmalarının sebebi o metni ezberlemiş olmaları ile de ilişkilendirilebilir.

Tablo 5 Birinci denek hece aşaması ses duyma yanıtları

Birinci Denek	1 Ses Duyma			2 Ses Duyma		
	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı
5. Gün	6	2	8	4	2	6
6. Gün	5	3	8	5	1	6
7. Gün	7	1	8	4	2	6
8. Gün	7	1	8	5	1	6
9. Gün	8	-	8	-	7	7
10. Gün	8	-	8	6	-	6

<i>Toplam</i>	<i>41</i>	<i>7</i>	<i>48</i>	<i>24</i>	<i>13</i>	<i>37</i>
---------------	-----------	----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Tablo 5'e bakıldığında birinci deneğe ilişkin ses duyma yanıtları görülmektedir. Toplamda 6 çalışma gününü kapsayan bu süreçte deneğe toplam 48 adet 1 ses, 37 adet 2 ses sorusu sorulmuştur. Sorulan bu sorulardan 41 adet 1 sesi, 24 adet 2 sesi doğru yanıtladığı gözlemlenmiştir.

Tablo 6 İkinci denek hece aşaması ses duyma yanıtları

İkinci Denek	1 Ses Duyma			2 Ses Duyma		
	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı
5. Gün	5	3	8	2	4	6
6. Gün	6	2	8	4	2	6
7. Gün	6	2	8	4	2	6
8. Gün	4	4	8	3	3	6
9. Gün	5	3	8	5	2	7
10. Gün	8	-	8	5	1	6
<i>Toplam</i>	<i>34</i>	<i>14</i>	<i>48</i>	<i>23</i>	<i>14</i>	<i>37</i>

Tablo 6'ya bakıldığında ikinci deneğin ses duyma çalışmasına ilişkin yanıtları görülmektedir. Toplamda 48 adet 1 ses, 37 adet 2 ses sorulmuştur. Denek bu sorulardan 34 adet 1 ses, 23 adet 2 ses sorusunu doğru yanıtlamıştır.

Tablo 5 ve 6'ya bakıldığında birinci denekle ikinci denek arasında 1 ses duyma yanıtları arasında çok büyük bir farklılık olmadığı görülmüştür. Her iki deneğinde doğru sayısındaki artış stabil bir yükselmeye olmasa da doğru sayılarının arttığını söylemek mümkündür. İki ses sorularına bakıldığında ise iki denek arasındaki doğru sayısı arasında çok küçük bir fark olduğu görülmektedir. Deneklerin doğru sayısı zaman içerisinde artış göstermiş fakat bu artış stabil bir seyir göstermemektedir. Her iki deneğin de ses duyma çalışmalarının ilkokuma becerilerinin gelişimine net bir katkı söylediğini söylemek mümkün olmasa da müziksel becerilerinde bir gelişim gösterdiğini söylemek mümkündür.

Tablo 7 Birinci denek hece aşaması ezgi ve ritim sorusu yanıtları

Birinci Denek	Ezgi Tekrarı			Ritim Tekrarı		
	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı
5. Gün	3	5	8	6	-	6

6. Gün	4	4	8	5	1	6
7. Gün	2	8	10	5	1	6
8. Gün	5	3	8	5	1	6
9. Gün	8	-	8	6	-	6
10. Gün	4	-	4	4	-	4
Toplam	26	20	46	31	3	34

Tablo 7'ye bakıldığında birinci deneye ilişkin ezgi ve ritim tekrarı yanıtları görülmektedir. Deneye toplamda 46 ezgi, 34 ritim sorusu yöneltilmiştir ve bu sorulardan 26 ezgi, 31 ritim sorusunu doğru yanıtlamıştır.

Tablo 8 ikinci denek hece aşaması ezgi ve ritim sorusu yanıtları

İkinci Denek	Ezgi Tekrarı			Ritim Tekrarı		
	Çalışma Günleri	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı
5. Gün	1	7	8	2	4	6
6. Gün	2	6	8	4	2	6
7. Gün	2	8	10	5	1	6
8. Gün	-	8	8	5	1	6
9. Gün	4	4	8	2	4	6
10. Gün	3	1	4	3	1	4
Toplam	12	34	46	21	13	34

Tablo 8'e bakıldığında ikinci deneye ilişkin ezgi ve ritim tekrarı yanıtları görülmektedir. Deneye toplamda 46 ezgi, 34 ritim sorusu yöneltilmiştir ve bu sorulardan 12 ezgi, 21 ritim sorusunu doğru yanıtlamıştır.

Tablo 7 ve 8'bakıldığında birinci denenin ikinci deneye göre hem ezgi hem de ritim tekrarı sorularında daha fazla doğru yanıt olduğu görülmektedir. Deneklerin ses aşamasındaki doğru sayılarına bakıldığında bu aşamanın daha verimli geçirildiği söylenebilir. Özellikle ikinci denekte ezgi tekrarı çalışmalarında bir ilerleme mevcuttur. Fakat ritim tekrarı sorularında sorulan soru ve doğru cevap arasındaki farka bakılınca ikinci denenin doğru sayılarının azaldığı görülmektedir. Denenin doğru yanıtlarındaki düşüşün sebebi her çalışmada benzer şeylerin tekrarlanmasından kaynaklı sıkılması, kişisel ve ailevi sorunlar, adaptasyon problemi gibi sorunlar olabilir. Yapılan ezgi ve ritim çalışmalarının her iki denek için de ilkokuma becerilerine kesin bir katkısı olduğunu söylemek mümkün olmasa da müziksel gelişimlerine katkı sağladığı söylenebilir.

Üç hafta boyunca yapılan ses duyma, ezgi ve ritim tekrarı çalışmalarının sonunda her iki deneğinde müziksel gelişimlerine olumlu bir katkı sağlanmıştır. Deneklerin toplam doğru ve yanlış sayılarına bakıldığında doğru sayılarında artış görüldüğü gözlemlenmiştir. Bu durum deneklerin zaman içerisinde duydukları sesleri nasıl tekrar edeceklerini, ezgi ve ritim tekrarı sorularını nasıl doğru yanıtlayabileceklerini öğrenmeye başladıklarının göstergesidir.

5.3. Üçüncü Alt Problem ve Çözümü:

Müzikli materyallerin ilkokumada “sözcük” aşamasına ve müziksel gelişime etkisi nasıldır? alt problemine ilişkin derslerin gözlem bulguları ve yorumlarına yer verilmiştir.

Altıncı Hafta Birinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular

Altıncı hafta itibariyle ilkokumaya ilişkin hazırlanmış olan karaoke projelerinde yer alan şarkı sözleri hece şeklinde değil kelime şeklinde yansıtılmıştır ve deneklerin cümle içerisindeki kelimeleri bütün haliyle okuyabilmesine yönelik çalışılmıştır.

Birinci denek ile “güneş” isimli şarkı çalışılmıştır. Öncelikle şarkının random yoluyla oluşturulan hikayesi anlatılmış ve görsel materyaller deneğe sunulmuştur. Ardından denekten şarkı sözlerinin yer aldığı metnin okunması istenmiştir. Metni doğru bir şekilde okuduktan sonra karaoke şarkısı söylenmiştir. Önce şarkı iki kere dinletilmiş, uygulayıcı tarafından iki kere söylenmiştir. Şarkıyı iki kere denekle uygulayıcı birlikte söyledikten sonra deneğin tek başına söylemesi istenmiştir. Deneğe şarkı tekrar tekrar söylenmiş, sonucunda ise deneğin şarkıyı öğrendiği gözlemlenmiştir. Denek şarkıyı doğru frekanstan okuyamamakta fakat şarkının ritim kalıbına uymaktadır.

İkinci deneğe önce “güneş” şarkısının random yolu ile oluşturulan hikâye ve görsel materyaller sunulmuştur. Ardından güneş metninin büyük harflerle yazılmış metni okutulmuştur. Okuma aşamasında deneğin büyük harflerle olan ciddi sorunu süreci biraz zorlaştırmıştır. Bu yüzden çalışmada metni okumaya ağırlık verilmiştir. Küçük harflerle yazılmış karaoke videosu ile okuma metni eş zamanlı okutulmaya çalışılmıştır. Denek “G” sesi ile “Ç” sesini karıştırmakta, “G” sesinin yanına gelen seslerin nasıl okunacağını bilmediğini ifade etmektedir. Bunun üzerine okuma metni

üstünde “G” ile başlayan tüm kelimeler deneğe gösterilmiştir. Güçlkle metnin okutulduktan sonra karaoke şarkısı tekrar tekrar uygulayıcı ile söylenmiştir. Çalışmanın sonunda denek şarkının tam olarak söyleyememiş, doğru frekanstan söyleyememiş ve şarkının ritim kalıbına uyum sağlayamamıştır.

Altınca Hafta İkinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular

Bu çalışmada kelime aşamasına ek olarak ilkokuma becerilerinin müzikal beceriler ile örtüştürülmüştür. Ses duyma aşamasının 1 ses kısmında metin içinde geçen sesli harfler, 2 ses kısmına 2 heceli, 3 ses kısmına ise 3 heceli kelimeler eklenmiştir. Denek verilen sesleri “na” hecesi değil metin içinde bulunan kelimelerle seslendirmektedir. Bu durum okumaya ek bir çalışma niteliği kazandırmış, çalışmanın monotonluğunu bir ölçüde değiştirmiştir. Ezgi tekrarındaki motifler ritmik kalıba uygun söz öbekleri ile tekrar edilmektedir. Ritim tekrarı ise şarkı sözlerinden oluşturulmuştur. Her şarkı tamamlandıktan sonra ise okumaya ilişkin bir ders sonu değerlendirmesi yapılmıştır. Değerlendirme metni şarkı sözlerinin karıştırılması ile oluşturulmuş bir metindir.

Çalışmada 7 adet 1 ses sorulmuştur ve bu sesler sırası ile “a,e,i,o,ö” sesleri ile seslendirilmiştir. 4 adet 2 ses sorulmuştur ve sırası ile “sarı, ışık, gece, gündüz” kelimeleri ile seslendirilmiştir. 2 adet 3 ses sorulmuştur ve sırası ile “karmaşık, belinde” kelimeleri ile seslendirilmiştir. Ezgi tekrarı aşamasında “gece gündüz yol, gündüz gece yol, gece gündüz gider yol, gece gündüz yol” söz öbekleri ile seslendirilmiştir. Ritim tekrarı aşamasında ise “gökte bir sarı ışık hem parlak hem belinde, altın kemer gece gündüz, yol gider bazen yanar, bazen söner bize güler” söz öbekleri kullanılmıştır.

Birinci denek ile öncelikler ses duyma, ezgi ve ritim tekrarı çalışılmıştır. Bu çalışmada karaoke metninde geçen şarkı sözleriyle sorulan okuma sorularını başarılı bir şekilde yanıtlamıştır. Bu aşamalar tamamlandıktan sonra “güneş” şarkısının karaokesi tekrar edilmiştir ve çalışma çok kısa bir süre içinde tamamlanmıştır. Denek şarkının tamamını doğru söylemiş, şarkının ritmik kalıbına uyum sağlamış fakat doğru frekanstan söyleyememiştir. Ardından denek ile okumaya ilişkin ders sonu değerlendirmesi yapılmıştır. Metnin tamamını çok kısa bir süre içerisinde ve yanlışsız okumuştur. Toplamda başlık dahil 23 kelime, 44 heceden oluşan bu metnin tamamını ortalama 2 dakika 45 saniye gibi bir sürede tamamlamıştır.

İkinci denek ile ses duyma, ezgi ve ritim tekrarı aşamalarında yapılan okuma çalışması oldukça başarılı bir şekilde tamamlanmıştır. Ardından karaoke aşamasına

geçilmiş ama çalışma planlandığı gibi sonlandırılmamıştır. Denek çok fazla kopmakta ve ilgisiz kalmaktadır. Karaoke okumasını takip edememekte, şarkının aklında kalan sözlerini söylemektedir. Uygulayıcı karaoke şarkısının sözlerini deneye hatırlattığı takdirde denek uygulayıcıdan destek alarak şarkıyı daha iyi söyleyebilmekte fakat tek başına söyleyememektedir. Çalışma sonunda karaoke şarkısı tam olarak öğretilmeden sonlandırılmak zorunda kalınmıştır. Denek şarkıyı söyleyememiş, şarkının ritmik yapısına uyum sağlayamamıştır. Birinci deneği karaoke aşamasında bu durumu ders sonu değerlendirmesine de yansımıştır. Şarkı sözlerinin karmasından oluşturulan metinde yanlışları bulunmaktadır. Başlık dahil toplamda 45 hece, 13 kelimedenden oluşan metnin 35 hece, 16 kelimesini doğru okuyabilmiştir. Metnin tamamını okuması yaklaşık olarak 4 dakika 35 saniye sürmüştür.

Yedinci Hafta Birinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular

Çalışmada her iki denek için de tek ses çalışmasında sırasıyla “a,e,ı,i,o,u,ü” sesleri, 2 ses çalışmasında sırasıyla “şehir, paket ve diye” kelimeleri, 3 ses çalışmasında sırasıyla “kediye, hediye, sevin sin” kelimeleri çalışılmıştır. Ezgi tekrarı aşamasında sırasıyla “şehir şehir gece gündüz, gece gündüz çalıştık, bir Ayşe’ye bir Veli’ye, paket paket hediye” söz öbekleri ile çalışılmıştır. Ritim tekrarı aşamasında ise sırasıyla “şehir şehir dolaştık, gece gündüz çalıştık, paket paket hediye, kaptırmayalım kediye, bir Ayşe’ye bir Veli’ye, çocuklar sevin sin diye” söz öbekleri çalışılmıştır. Karaoke aşamasında “hediye” isimli şarkı çalışılmıştır.

Birinci denek ses duyma, ezgi ve ritim tekrarı sorularında geçen okumaları başarılı bir şekilde tamamlamıştır. Karaoke aşamasında “hediye” isimli şarkı öğretilmeden önce şarkının random yolu ile oluşturulan hikayesi anlatılmış ve görsel materyaller deneye sunulmuş, şarkı metni okutulmuştur. Şarkı deneye iki defa dinletilmiş ve uygulayıcı tarafından söylenmiştir. Ardından şarkı denekle birlikte iki defa söylendikten sonra deneye tek başına söylenmiştir. Denek şarkıyı çok kısa bir sürede öğrenmiştir. Şarkının tamamını doğru okuyan ve şarkının ritim kalıbına uyum sağlayabilen birinci denek şarkıyı doğru frekanstan söyleyememiştir.

İkinci denek ses duyma, ezgi ve ritim tekrarı sorularında geçen okumaları başarılı bir şekilde tamamlamıştır. Karaoke şarkısı olarak “hediye” isimli şarkı çalışılmıştır. Şarkıya başlamadan önce random yolu ile oluşturulan hikâyeye anlatılmış ve görsel materyaller deneye sunulmuştur. Şarkının büyük harflerden oluşan metni deneye okutulmuştur. Ardından karaoke şarkısı deneye dinletilmiş, iki kere uygulayıcı tarafından şarkı söylenmiştir. Denek ve uygulayıcı şarkıyı iki kere birlikte söyledikten

sonra deneğin şarkıyı tek başına söylemesi istenmiştir. Çalışma sonunda denek şarkıyı söyleyebilir hale gelmiş, şarkının ritim kalıbına uyum sağlayabilmiştir. Ancak şarkıyı doğru frekanstan söyleyememiştir.

Yedinci Hafta İkinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular

Çalışmada her iki denek içinde 1 ses duymada sırası ile “a,e,ı,i,o,u,ü” sesleri, 2 ses duymada sırası ile “Ayşe, Veli, gece” kelimeleri ve 3 ses duymada ise sırası ile “dolaştık, çalıştık” kelimeleri çalışılmıştır. Ezgi tekrarı aşamasında sırası ile “şehir şehir dolaştık, gece gündüz çalıştık, hediye hediye, paket paket hediye” söz öbekleri ile çalışılmıştır. Ritim tekrarı aşamasında sırası ile “şehir şehir dolaştık, gece gündüz çalıştık, paket paket hediye, kaptırmayalım kediye, bir Ayşe’ye bir Veli’ye, çocuklar sevinsin diye” söz öbekleri çalışılmıştır.

Birinci denek ses duyma, ezgi ve ritim tekrarı çalışmasında yer alan okuma bölümlerini başarılı bir şekilde bitirmiştir. Ardından karaoke aşamasına geçilmiş, “hediye” isimli şarkı tekrar edilmiştir. Şarkı kısa sürede başarılı bir şekilde tamamlanmıştır. Denek şarkıyı doğru ve şarkının ritim kalıbına uygun bir şekilde söyleyebilmiş fakat doğru frekanstan söyleyememiştir. Birinci deneğe ile karaoke aşamasının bitirilmesinin ardından şarkının sözlerinin karmasından oluşturulan ders sonu değerlendirme metni okutulmuştur. Denek başlık dahil 19 kelime ve 48 heceden oluşan bu metninin tamamını eksiksiz bir şekilde 50 saniye gibi kısa bir sürede tamamlamıştır.

İkinci denek ses duyma, ezgi ve ritim tekrarı çalışmasında yer alan okuma bölümlerini başarılı bir şekilde bitirmiştir. Ardından denekle “hediye” isimli şarkı tekrar edilmiştir. Şarkı tekrar tekrar söylenmesine rağmen denek şarkıyı baştan sona tek başına söyleyememekte, uygulayıcının hatırlatmaları ile şarkının sonuna kadar gelebilmektedir. Denek şarkıyı doğru frekansta okuyamamakta uygulayıcının desteği ile şarkının ritim kalıbına uyum sağlamaktadır. İkinci denek karaoke aşamasındaki durumuna rağmen ders sonu değerlendirmesinde verilen metinde başarılı bir sonuç elde etmiştir. Toplamda 19 kelime, 48 heceden oluşan ders sonu değerlendirme metninin 18 kelime, 47 hecesini doğru okunmuştur ve yaklaşık olarak 2 dakika 32 saniyede tüm metni tamamlamıştır.

Sekizinci Hafta Birinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular

Çalışmada her iki denek için de 1 ses duymada sırasıyla “a,e,i,o,ö,u,ü” sesleri, 2 ses duymada sırası ile “cici, ince, gece” kelimeleri ve 3 ses duymada sırası ile

“yanına, gelince” kelimeleri çalışılmıştır. Ezgi tekrarı aşamasında sırası ile “cici kuşum cik cik, öter durur cik, öter durur ince ince, öter durur cik” söz öbekleri ile çalışılmıştır. Ritim tekrarı aşamasında sırası ile “cici kuşum gündüz gece, öter durur ince ince, yanına biri gelince, yem ister kuş dilince, yem yemeyi çok sever, bitince cik cik öter” söz öbekleri çalışılmıştır.

Birinci denek ses duyma, ezgi ve ritim tekrarı bölümlerindeki okumaları başarılı bir şekilde tamamlamıştır. Karaoke aşamasına gelindiğinde önce deneye şarkının random yolu ile oluşturulan hikayesi anlatılmış, görsel materyaller sunulmuş ve şarkı metni deneye okutulmuştur. Sonra karaoke şarkısının çalışılmasına geçilmiştir. Şarkı önce iki kere dinletilmiş, iki kere uygulayıcı tarafından söylenmiş, iki kerede de denekle birlikte söylenmiştir. Ardından şarkı deneye tekrar tekrar söylenmiştir. Çalışmanın sonunda denek şarkıyı öğrenmiş, şarkının ritim kalıbına uyum sağlamış fakat doğru frekanstan söyleyememiştir.

İkinci denek ses duyma, ezgi ve ritim tekrarı bölümlerindeki okumaları başarılı bir şekilde tamamlamıştır. Müzikal çalışmaların ardında “cici kuş” isimli karaoke şarkısına geçilmiştir. Şarkıya başlamadan önce deneye şarkının random yolu ile oluşturulan hikâye anlatılmış, görsel materyaller sunulmuş, şarkı sözlerinin içerdiği metin okutulmuştur. Ardından karaoke şarkısı deneye dinletilmiş ve iki kere uygulayıcı tarafından söylenmiş sonra da şarkı deneye tekrarlatılarak söylenmiştir. Çalışma sonunda denek şarkıyı öğrenmiş, şarkının ritim kalıbına uyum sağlamış fakat şarkıyı doğru frekanstan söyleyememiştir.

Sekizinci Hafta İkinci Ders İlkokuma Becerilerine İlişkin Bulgular

Çalışmada her iki denek için de 1 ses duymada sırasıyla “a,e,i,o,ö,u,ü” sesleri, 2 ses duymada sırasıyla “biri, gündüz, sever” kelimeleri, 3 ses duymada ise sırasıyla “bitince, yemeyi” kelimeleri çalışılmıştır. Ezgi tekrarı aşamasında sırasıyla “cici kuşum gündüz gece, öter durur cik cik, öter durur gündüz gece, cici kuşum cik cik” söz öbekleri ile tekrarlanmıştır. Ritim tekrarı aşamasında cici kuşum gündüz gece, öter durur ince ince, yanına biri gelince, yem ister kuş dilince, yem yemeyi çok sever, bitince cik cik öter” söz öbekleri çalışılmıştır.

Birinci denek ses duyma, ezgi ve ritim tekrarı bölümlerindeki okumaları başarılı bir şekilde tamamlamış ardından “cici kuş” isimli karaoke şarkısının tekrarına geçilmiştir. Denek şarkıyı tamamen doğru söyleyebilmiş, şarkının ritim kalıbına uyum sağlayabilmiş fakat şarkıyı doğru doğru frekanstan söyleyememiştir. Ardından karaoke şarkısına ait sözlerin karmasından oluşan metin ders sonu değerlendirmesi

olarak deneğe sunulmuştur. Denek 48 hece ve 25 kelimededen oluşan bu metnin 44 hece ve 23 kelimesini doğru okumuştur. Metnin tamamını okuması ise yaklaşık olarak 1 dakika 20 saniye sürmüştür.

İkinci denek ses duyma, ezgi ve ritim tekrarı bölümlerindeki okumaları başarılı bir şekilde tamamlamıştır. Müziksel çalışmanın ardından karaoke aşamasına geçilmiştir. “Cici kuş” isimli şarkı tekrar edilmiş fakat istenilen aşamada sonlandırılmamıştır. Denek ekranda geçen şarkı sözlerini okumaktansa aklında kalan sözleri söylemeye çalışmaktadır. Karaoke çalışmasının sonunda denek şarkıyı uygulayıcının hatırlatması ile söyleyebilmiş tek başına söyleyememiştir. Karaoke çalışmasının ardından ders sonu değerlendirmesi uygulanmıştır. Karaoke şarkısının metni karıştırılarak deneğe okutulmuştur. Metinde yer alan 25 kelimededen 22’sini 48 heceden 45’ini doğru okumuştur. Metnin tamamının okunması 3 dakika 26 saniye sürmüştür. Bu uygulamanın ardından ise çalışma sonlandırılmıştır.

Uygulamaya başlamadan önce deneklerin ikisi de hece aşamasındalardı ve hece aşaması konumundaki okuma düzeyleri de oldukça düşüktü. Uygulamanın başında alfabedeki seslerin tekrarı ile başlayan süreçten araştırmanın sonuna kadar oldukça başarılı bir yol alınmıştır. Birinci deneğin okuma düzeyi ikinci deneğe göre daha zayıfken uygulama süreci tamamlandığında ikinci deneğe göre daha fazla ilerleme göstermiştir. Her iki denek de hece aşamasını oldukça başarılı bir şekilde tamamlamıştır. Kelime aşamasında ise birinci denek oldukça akıcı bir okuma performansı göstermiştir. İkinci denek ise tam olarak kelime aşamasına adapte olamamıştır. Bu durumun deneğin büyük harflerle olan sorunlarından ve bazı harfleri karıştırmasından kaynaklanabileceği düşünülebilir. Deneğin özel sorunlarından doğan okula gelmek istememesi çalışma süreci içerisindeki isteksizliğini tetiklemiştir.

Sözcük (kelime) aşamasını kapsayan 3 haftalık çalışmanın bulgularına bakıldığında müzikli materyallerin deneklerin ilkokumalarının gelişimine doğrudan bir etkisinin olduğunu söylemek mümkün değildir. Fakat yapılan tüm etkinliklerin içerisine okuma metinlerinde yer alan kelime ve söz öbeklerinin yerleştirilmesi, karaoke uygulamalarının sürekli tekrar edilmesi deneklerin ilkokumalarında bir ilerleme sağlamıştır. Sürekli aynı metnin tekrar edilmesi deneklerin o kelimeleri bütün olarak görmelerini sağlamış, özellikle birinci deneğin okumasını hızlandırmıştır. Karaoke uygulamalarında şarkıların belli bir ritim kalıbı içerisinde söylenmesi ve deneklerin sözleri hızlı bir şekilde takip etmelerini gerektirdiği için ikinci denek bu konuda biraz zayıf kalmıştır. Karaokesiz okumaların her iki denek tarafından başarılı

bir şekilde tamamlanmasının fakat karaoke şarkılarının söylenmesinde daha düşük bir başarının olmasının nedeni bu durum olabilir.

Tablo 9 Birinci denek sözcük aşaması ses duyma yanıtları

Birinci Denek	1 Ses Duyma			2 Ses Duyma		
	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı
11. Gün	8	-	8	6	-	6
12. Gün	7	-	7	4	-	4
13. Gün	7	-	7	3	-	3
14. Gün	7	-	7	1	2	3
15. Gün	7	-	7	3	-	3
16. Gün	7	-	7	3	-	3
<i>Toplam</i>	43	-	43	20	2	22

Tablo 9'a bakıldığında birinci deneğe ilişkin ses duyma yanıtları görülmektedir. Deneğe toplamda 43 adet 1 ses, 22 adet 2 ses sorulmuştur. Denek sorulan 1 sesli soruların tamamına, 2 sesli soruların ise 20'sine doğru yanıt vermiştir.

Tablo 10 İkinci denek sözcük aşaması ses duyma yanıtları

İkinci Denek	1 Ses Duyma			2 Ses Duyma		
	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı
11. Gün	8	-	8	3	3	6
12. Gün	6	1	7	2	2	4
13. Gün	6	1	7	3	-	3
14. Gün	7	-	7	1	2	3
15. Gün	5	2	7	2	1	3
16. Gün	6	1	7	2	1	3
<i>Toplam</i>	38	5	43	13	9	22

Tablo 10'a bakıldığında ikinci deneğe ilişkin ses duyma yanıtları görülmektedir. Değe toplamda 43 adet 1 ses, 22 adet 2 ses sorulmuştur. Denek 38 adet 1 ses, 13 adet 2 ses sorusunu doğru yanıtlamıştır.

Tablo 9 ve 10'a bakıldığında her iki deneğinde 1 ve 2 ses sorularındaki doğru oranında artış olduğu görülmektedir. Birinci deneğin 1 seste hiç hatasının olmaması tam bir başarının göstergesi olsa da ikinci deneğin ise yanlış sayısının oldukça az olması deneklerin müziksel gelişim bağlamında ilerlediğini gösterebilir. Aynı zamanda sözcük aşamasında sorulan ses duyma sorularının okuma metinlerinde yer

alan sözcüklerle çalıştırılmış olması deneklerin ilkokuma düzeylerine katkı sağladığının bir göstergesidir.

Tablo 11 Birinci denek sözcük aşaması ezgi ve ritim yanıtları

Birinci Denek	Ezgi Tekrarı			Ritim Tekrarı		
	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı
11. Gün	6	-	6	3	1	4
12. Gün	3	1	4	5	-	5
13. Gün	4	-	4	5	1	6
14. Gün	4	-	4	6	-	6
15. Gün	2	2	4	6	-	6
16. Gün	-	4	4	6	-	6
<i>Toplam</i>	<i>19</i>	<i>7</i>	<i>26</i>	<i>31</i>	<i>2</i>	<i>33</i>

Tablo 11'e bakıldığında birinci deneğe ilişkin ezgi ve ritim yanıtları görülmektedir. Deneğe toplamda 26 adet ezgi, 33 adet ritim sorusu sorulmuştur. Bu sorulardan 19 adet ezgi, 31 adet ritim sorusunu doğru yanıtlamıştır.

Tablo 12 İkinci denek sözcük aşaması ezgi ve ritim yanıtları

İkinci Denek	Ezgi Tekrarı			Ritim Tekrarı		
	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı	Doğru ses sayısı	Yanlış ses sayısı	Soru sayısı
11. Gün	4	2	6	3	1	4
12. Gün	4	-	4	4	1	5
13. Gün	4	-	4	3	3	6
14. Gün	2	2	4	3	3	6
15. Gün	1	3	4	3	3	6
16. Gün	3	1	4	2	4	6
<i>Toplam</i>	<i>18</i>	<i>8</i>	<i>26</i>	<i>18</i>	<i>15</i>	<i>33</i>

Tablo 12'ye bakıldığında ikinci deneğe ilişkin ezgi ve ritim yanıtları görülmektedir. Deneğe toplamda 26 ezgi, 33 ezgi sorusu sorulmuştur. Bu sorulardan 18 ezgi, 18 ritim sorusunu doğru yanıtlanmıştır.

Tablo 11 ve 12'ye bakıldığında her iki deneğin de ezgi yanıtlarındaki doğru sayısının birbirine yakın olduğu ve ritim sorularında ise birinci deneğin ikinci deneğe nazaran doğru sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Sözcük aşamasında uygulanan ezgi ve ritim tekrarı çalışmalarında okuma metinlerinde yer alan cümle ve

cümleciklerin kullanılması deneklerin ilkokuma becerine katkı sağlamıştır. Aynı zamanda müziksel becerilerinde de gelişme kaydedildiği söylenebilir.

Müzikli materyallerle verilen 3 haftalık eğitimin deneklerin müziksel becerilerine katkı sağladığını söylemek mümkündür. Her iki denek de özellikle ses (frekans) duyma ve ritim tekrarı sorularında oldukça başarılı bir konuma gelmiştir. Denekler yapılan çalışmalar sonucu ses duyma ve ritim tekrarı sorularına nasıl karşılık vereceklerini öğrenmişlerdir. Uygulayıcının ses (frekans) duyma sorularında yardımı azalmaya başlamış denekler 1 ses duyma sorularının çoğunu daha kolay yanıtlayabilir konuma gelmişlerdir.

5.4. Dördüncü Alt Problem ve Çözümü:

“Uygulama öncesi ve sonrası okumada fark var mıdır?” alt problemine ilişkin duruma ilişkin bulgular ve yorumları aşağıda mevcuttur.

Tablo 13 Birinci denek okuma ön-sontest sonuçları

Birinci Denek	Öntest	Sontest
Doğru kelime okuma sayısı	16	67
Yanlış kelime sayısı	60	9
<i>Toplam kelime sayısı</i>	<i>76</i>	<i>76</i>

Tablo 13’e bakıldığında birinci denek toplamda 76 kelimedenden oluşan metnin öntestte 16 kelimesini sontestte ise 67 kelimesini doğru okumuştur. Doğru sayısında büyük bir ilerleme kaydettiği görülmüştür.

Tablo 14 İkinci denek okuma ön-sontest sonuçları

İkinci Denek	Öntest	Sontest
Doğru kelime okuma sayısı	39	65
Yanlış kelime sayısı	37	11
<i>Toplam kelime sayısı</i>	<i>76</i>	<i>76</i>

Tablo 14’e bakıldığında ikinci denek toplamda 76 kelimedenden oluşan metnin öntestte 39 kelimesini sontestte ise 65 kelimesini doğru okumuştur. Doğru sayısındaki ilerleme ciddi oranda yüksek olmasa da ilerlemenin olduğunu söylemek mümkündür.

Yukarıda tablo 13 ve 14’de görüldüğü gibi ilkokumaya ilişkin öntest ve sontest arasında doğru kelime okuma sayısında oldukça fark vardır. Birinci denek önteste nazaran sontestte doğru kelime sayısını 51 kelime artırmıştır. İkinci denek ise önteste nazaran sontestte doğru kelime sayısını 26 kelime artırmıştır. Her iki denegın de doğru

sayısı aynı oranda olmasa da artmıştır. Deneklerin algı farklılıkları, bireysel özellikleri, uygulayıcı ile olan iletişimleri, deneklerin içinde buldukları şartları, deney süreci içerisinde yaşadıkları ailevi sorunlar gibi kişisel durumlar deneklerin ilerlemesini olumsuz etkileyen faktörler olarak söylenebilir.

Araştırmanın ilkokumaya ilişkin öntest ve sontest sonuçlarına bakıldığında olumlu yönde bir fark olduğunu söylemek mümkündür. Araştırma boyunca yapılan çalışmalar her iki deneğin de ilkokumalarının gelişimine katkı sağlamıştır.

5.5. Beşinci Alt Problem ve Çözümü

“Uygulama öncesi ve sonrası müziksel gelişimde fark var mıdır?” alt problemine ilişkin duruma ilişkin bulgular ve yorumları aşağıda mevcuttur.

Tablo 15 Birinci denek ön-sontest müziksel değerlendirme sonuçları

Birinci denek	Ezgi Tekrarı			Ritim Tekrarı			1 Ses Duyma			2 Ses Duyma		
	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı	Soru Sayısı	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı	Soru Sayısı	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı	Soru Sayısı	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı	Soru Sayısı
Öntest	-	10	10	6	4	10	-	6	6	-	6	6
Sontest	6	4	10	10	-	10	9	7	16	4	2	6

Tablo 14’e bakıldığında birinci deneğe ait müziksel öntest ve sontest sonuçları görülmektedir. Denek ezgi duyma, 1 ve 2 ses duymada öntestte hiç doğru yanıt verememiştir. Sontestte bakıldığında ezgi duymada 6, ritim tekrarında 4, 1 ses duymada 9 ve 2 ses duymada ise 4 adet doğru sayısı artırdığı görülmektedir.

Tablo 16 İkinci denek ön-sontest müziksel değerlendirme sonuçları

İkinci denek	Ezgi Tekrarı			Ritim Tekrarı			1 Ses Duyma			2 Ses Duyma		
	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı	Soru Sayısı	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı	Soru Sayısı	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı	Soru Sayısı	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı	Soru Sayısı
Öntest	-	10	10	-	10	10	-	6	6	-	6	6
Sontest	2	8	10	2	8	10	13	3	16	1	5	6

Tablo 16’ya bakıldığında ikinci deneğe ait ezgi tekrarı, ritim tekrarı, 1 ve 2 ses duyma sonuçları görülmektedir. Denek öntestte hiçbir soruya doğru yanıt verememiş

fakat son testte doğru sayıları olduğu gözlemlenmiştir. Son teste bakıldığında deneğin ezgi tekrarında 2, ritim tekrarında 2, 1 ses duymada 13 ve 2 ses duyma 1 doğru sayısı artırdığı görülmüştür. Gelişmenin en fazla olduğu alanın 1 ses duyma olduğunu söylemek mümkün.

Tablo 15 ve 16'ya bakıldığında birinci ve ikinci deneğin ön testteki başarı durumu ile son testteki başarı durumu arasında olumlu yönde bir fark olduğunu söylemek mümkündür. Birinci deneğin ikinci deneğe nazaran daha fazla doğru yanıt elde ettiği tablolara bakıldığında anlaşılmaktadır. Denekler arasındaki başarı farklılığının sebebi deneklerin bireysel farklılıkları olabilir. Aynı zamanda algı düzeylerinde farklar, deneklerin öntest ve sontest sırasındaki dikkat düzeyleri, kişisel sorunları gibi durumlar bu farklılığa sebep olabilecek nedenler arasında sayılabilir.

Araştırmanın müziksel gelişime ilişkin ön ve sontest sonuçları ele alındığında deneklerin müziksel gelişmelerinde olumlu yönde bir ilerleme olduğunu söylemek mümkündür. Öntestte her iki denek de ses (frekans) duyma ve ezgi tekrarı sorularında doğru yanıt verememişken son testte başarı düzeyleri yükselmiştir. Ritim tekrarı çalışmalarında ise birinci deneğin ritim belleğinin araştırmanın başından beri iyi olduğu ikinci deneğin ise zamanla gelişme kaydettiği gözlemlenmiştir.

6. SONUÇ TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Araştırmada her bir denekle ayrı ayrı çalışılmak sureti ile ilk iki hafta ses aşaması, sonra ki üç hafta hece aşaması, kalan üç hafta ise deneklerin kelime ve serbest okuma aşamasında müzikli materyallerle uygulama ve ayrıca müzikli materyallerin kullanılması yoluyla deneklerin müziksel beceri kazanabilme durumlarının ölçülmesi planlanmıştır. Bu bağlamda sonuçlar ele alındığında sekiz haftada on altı ders olarak planlanan müzikli materyallerle uygulama sonuçlarına göre deneklerin okumalarında ve müziksel gelişimlerinde olumlu yönde bir ilerleme olduğu ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu sonuç, özel gereksinimi olmayan çocuklarla yürütülmüş Öztosun Çaydere ve Bulut'un (2017), Öztosun'un (2002) araştırmalarında da *müzikli yöntemin ilkokumada* destekleyici olarak kullanılabilirliği açısından ispat niteliğindedir. Ayrıca Öztosun Çaydere ve Bulut'un çalışmasında ve yapılan bu çalışmada müzikli yöntemin kullanılması ile müziksel gelişiminde sağlandığı ortaya konmuştur. Bu bağlamda özel gereksinimli çocukların ilkokuma eğitiminde müzikli materyaller özellikle karaoke çalışmalarının çocukların özellikleri kapsamında planlanarak kullanılması önerilmektedir. Ayrıca Stufft' un (2015) "Ritmi Okuma: Müziği Okur Yazarlık Eğitimine Entegre Etme isimli makalesinde bir ortaokul sınıfında müziğin okuduğunu anlamayı ve yazmayı kolaylaştırmayı nasıl destekleyebileceğini ortaya koymuştur. Okuduğunu anlama boyutunda Stufft 'un çalışması gibi planlanarak yapılan bu araştırma yinelenabilir.

Ancak ilkokuma aşamaları açısından sonuçlar ele alındığında;

- İlkokumanın ses aşamasında katkı sağlayamamıştır. Çünkü deneklerle çalışılmaya başlandığında denekler, ilkokumanın ses (harf) aşamasını araştırmaya başlamadan önce tamamlamışlardır. Bu sebeple müzikli materyallerin etkisi bu aşamada ortaya konulamamıştır. Ancak ilkokumanın ses aşamasına yeterince katkı sağladığını söylemek mümkün olmasa da müziksel becerilerine katkı sağladığını söylemek mümkündür. Kısaca müzikli materyaller deneklerin müziksel becerilerine katkı sağlamıştır. Bu bağlamda özel gereksinimli çocuklarda müzikli materyallerin ses (harf) aşamasına etkisi olup olmadığını ölçmek için ses aşamasına geçmemiş deneklerle yeni bir araştırma yapılabilir.

- İlkokumanın hece aşamasında katkı sağlayamamıştır. Karaoke çalışmaları okuma metinlerinin tekrar tekrar çalışılmasını sağladığı için deneklerin ilkokumalarına destek olduğunu söylemek mümkündür. Bu bağlamda denekler tüm çalışmalarda okuma metinlerini başarılı bir şekilde tamamlamıştır. Karaoke çalışmaları yoluyla şarkıyı sürekli olarak tekrar etmeleri sonucu şarkı metnini okuma hızları gelişmiştir. Bu bağlamda müzikle birlikte yapılan tekrarlarla öğrencinin çalışmalara daha kolay uyum sağladığı söylenilebilir. Bu bağlamda Babayiğit'in (2016) "İlkokuma Yazma Öğretiminde Oyunla Öğretim Yöntemi Uygulamaları" adlı doktora tezinde; kullanılan oyunlar arasında müzikli oyunların mevcut olması ve kullanılan oyunların öğrencileri stresten uzaklaşmalarını sağlaması ve onların motivasyon düzeylerini yükselttiği sonucu yapılan bu araştırma ile paralellik göstermektedir. Ayrıca bu süreçte yapılan müziksel gelişmeye ilişkin çalışmalar her iki deneğin de müziksel becerilerini geliştirmiştir. Denekler süreçte ezgi ve ritim tekrarı ile ses (frekans) duyma çalışmalarında ne yapacaklarını öğrenmeye başlamışlardır. Bu bağlamda çalışılan metinlerin ve karaoke şarkılarının sözlerinin farklı olduğu bir karaoke çalışma programı tasarlanarak yeni bir araştırma yapılabilir.
- İlkokumanın sözcük (kelime) aşamasında müzikli materyallerin deneklerin ilkokumalarında etkisinin az olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda yapılan tüm etkinliklerde okuma metinlerinde yer alan kelime ve söz öbeklerinin yerleştirilmesi, karaoke uygulamalarının sürekli tekrar edilmesi deneklerin ilkokumalarında bir ilerleme sağlamıştır. Aynı metnin tekrar edilmesi deneklerin o kelimeleri bütün olarak görmelerini sağlamıştır. Karaoke uygulamalarında şarkıların metni belli bir metronomda ilerlediği için denekler yazıları takip etme konusunda her zaman başarılı olamamışlardır ve bu çalışmalar sonucu deneklerin okuma hızlarında da farklılık olduğu tespit edilmiştir. Yıldız (2015) "Etkileşimli Materyal Destekli Öğretimin İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin İlk Okuma Yazma Becerilerine Etkisi" adlı yüksek lisans tezinde etkileşimli materyal destekli öğretim öğrencilerin okuma hızları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olma sonucu yapılan bu araştırma ile bu bağlamda paralellik göstermektedir. Deneklerin müziksel becerilerine bakıldığında ise her iki deneğinde ilerleme kaydettiği sonucu elde edilmiştir.

Denekler özellikle ses (frekans) duyma ve ritim tekrarı sorularında ilerleme kaydetmiş, sorulara nasıl karşılık vereceklerini öğrenmişlerdir. Bu bağlamda deneklerin sayısını artırarak yapılacak yeni araştırmalar bu araştırma kapsamında önerilmektedir. Ayrıca özel gereksinimli çocuklarla araştırma öncesinde müzik eğitimi almış olmanın çocukların ilkokumalarında ki etkisi konusunda yeni bir araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Acarlar Funda, Akçin Nur, Aydın Aydan, Tekinarslan İlknur Çiftçi, Eratay Emine, Fazlıoğlu Yeşim, İnal Serap, Kargın Tevhide, Sarı Hakan, Sümer Atilla, Şahin Semra, Uyaroğlu Bahar, **Öğretmenlik Programları İçin Özel Eğitim**, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2010.
- Akbaba Ahmet, Öztürk Ahmet, Özer Arif, Oral Emine Arzu, Yurtal Filiz Dinç, Keklik İbrahim, Sahranç Ümit, Değer Mehmet, Yılmaz Mehmet Taki, Yapıcı Mehmet, Sargın Nurten, Kararımak Özlem, Zeren Ş. Gonca, **Eğitim Psikolojisi**, Anı Yayıncılık, Gözden Geçirilmiş 5. Baskı, Ankara, 2015.
- Aksoy Veysel, **Özel Eğitim**, Pegem Akademi, 1. Baskı Ankara, 2016.
- Büyüköztürk Şener, Çakmak Ebru Kılıç, Akgün Özcan Erkan, Karadeniz Şirin, Demirel Funda, **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Pegem Akademi Yayınları, 18. Baskı, Ankara, 2014.
- Çelenk Süleyman, **İlkokuma-Yazma Programı ve Öğretimi**, Anı Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2003.
- Çoban Ahmet, Özdemir Soner Mehmet, Beydoğan H. Ömer, Özbek Ramazan, Şahin Abdurrahman, Ocak Gürbüz, Duman Bilal, **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, Pegem Akademi, 7. Baskı, Ankara, 2014.
- Durmuş Yeliz Temli, Gülveren Hakan, Koçyiğit Mehmet, Bingöl Semra Kıranlı, Mert Abdullah, Özen Hamit, Demircan Zeynep Akın, **Eğitim Bilimine Giriş**, Eğitim Yayınevi, 1. Baskı, Konya, 2018.
- Fidan N. & Erden M. Eğitime Giriş, İstanbul, Milli Eğitim Basın Evi, 1998, Akt. Çoban Ahmet, Özdemir Soner Mehmet, Beydoğan H. Ömer, Özbek Ramazan, Şahin Abdurrahman, Ocak Gürbüz, Duman Bilal, **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, Pegem Akademi, 7. Baskı, Ankara, 2014.
- Gedikli Erdem, **Eğitim Fakülteleri ve Öğretmenler İçin Müzik Eğitimi**, Ezgi Kitabevi, 1. Baskı, Bursa, 2003.
- Hickson L. & Blackman L.S. Basic Life Skills: The Motor and Self-help Domains, Mental Retardation Foundations of Educational Programming, 1995, Akt. Pınar Elif Sazak, Melekoğlu Macid Ayhan, Düzkantar Ayten, Cangi Emrah, Kartal Mine Sönmez, Yıldız Nevin Güner, Güçyeter Şule, Erdem Raziye, Balıkcı Özge Sultan, Tutuk Tüncay, Demircan Zeynep Akın, Toraman

Sultan Örenoğlu, *Tüm Öğretmenlik Programları için Özel Eğitime Giriş*, Eğitim Yayınevi, 1. Baskı, Konya, 2017.

- Joyce T., Ivan Bankhead, I., Davidson, T., King, S., Liddiard, H., & Willner, P., *Guidance on the Assessment and Diagnosis of Intellectual Disabilities in Adulthood*, 2015, Akt. Pınar Elif Sazak, Melekoğlu Macid Ayhan, Düzkantar Ayten, Cangı Emrah, Kartal Mine Sönmez, Yıldız Nevin Güner, Güçyeter Şule, Erdem Raziye, Balıkçı Özge Sultan, Tutuk Tüncay, Demircan Zeynep Akın, Toraman Sultan Örenoğlu, *Tüm Öğretmenlik Programları için Özel Eğitime Giriş*, Eğitim Yayınevi, 1. Baskı, Konya, 2017.
- Öz M. Feyzi, *Uygulamalı İlkokuma Yazma Öğretimi*, Anı Yayıncılık, Yenilenmiş 2. Baskı, Ankara, 1999.
- Özgür İskender, *Engelli Çocuklar ve Eğitimi Özel Eğitim*, Karahan Kitapevi, 1. Baskı, Adana, 2004.
- Pınar Elif Sazak, Melekoğlu Macid Ayhan, Düzkantar Ayten, Cangı Emrah, Kartal Mine Sönmez, Yıldız Nevin Güner, Güçyeter Şule, Erdem Raziye, Balıkçı Özge Sultan, Tutuk Tüncay, Demircan Zeynep Akın, Toraman Sultan Örenoğlu, *Tüm Öğretmenlik Programları için Özel Eğitime Giriş*, Eğitim Yayınevi, 1. Baskı, Konya, 2017.
- Pilten Gülhiz, Temur Turan, Şahin Ayfer, Demir Ercüment, *İlk Okuma ve Yazma Öğretimi*, Pegem Akademi, 1. Baskı, Ankara, 2009.
- Say Ahmet, *Müziğin Kitabı*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları Ankara, 3. Basım, 2006.
- Say Ahmet, *Müzik Sözlüğü*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları Ankara, 4. Basım, 2012.
- Sözer Vural, *Müzik Terimleri Sözlüğü*, Remzi Kitabevi 2. Baskı İstanbul, 2014.
- Uçan Ali, *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Genişletilmiş 2. Basım, Ankara, 1997.
- Yıldırım Ali, Şimşek Hasan, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Genişletilmiş 9. Baskı, Ankara, 2013.
- Yılmaz Zeynep Aydın, *Uygulama Örnekleriyle İlk Okuma Yazma Öğretimi Ses Temelli Cümle Öğretimi*, Nobel Yayın Dağıtım 1. Basım, Ankara, 2006.

Tezler

- Akkuş Nilüfer, *Orta Düzeyde Öğrenme Yetersizliği (Eğitilebilir) Olan Çocuklara Günümüzde Uygulanan İlköğretim Eğitim Programına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirmesi*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2007.
- Akkuş, N. *Orta düzeyde öğrenme yetersizliği (eğitilebilir) olan çocuklara günümüzde uygulanan ilköğretim eğitim programına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007, Akt. Şensoy Kübra *Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezlerinde Alan Eğitimi Kazanımlarına İlişkin Veli Görüşleri (Giyim Üretim Teknolojisi Alanı)*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2014.
- Arabacı İbrahim Etem, *Özel Eğitim Sınıflarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Eğitilebilir Zihin Engelli Öğrencilere İlk Okuma Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Eğitim Anabilim Dalı Özel Eğitim Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- Babayiğit Özgür, *İlk Okuma Yazma Öğretiminde Oyunla Öğretim Yöntemi Uygulamaları*, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 2016.
- Babayiğit Özgür, *İlk Okuma-Yazma Öğretiminde Ses Temelli Cümle Yöntemine İlişkin Alternatif Ses Sıralamasının Etkililiğinin İncelenmesi*, Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2012.
- Beyazıt Necla, *İlk Okuma Yazma Öğretiminin Kazandırılmasında Çözümleme Yöntemi ve Ses Temelli Cümle Yönteminin Farklı Bakış Açularıyla Değerlendirilmesi* Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2007.
- Bilgin, N. *Müzik İletişim Ekolojisi ve Müzik Tüketim Alanının Programlanması*, 1. Ulusal Müzik Bilimleri Sempozyumu Bildirileri. Cilt no:23. İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel sanatlar Fakültesi Yayınları, 1984, Akt. Turgil Ahmet, *Eğitim Fakültelerinde Uygulanan Bireysel Çalgı Eğitimi (Keman) Ders Programlarının Yürütülmesine Yönelik Eğitimci*

Görüşlerinin Değerlendirilmesi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2010.

- Calp Mehralı, *İlkokuma Yazma Öğretimi*, 2. Baskı, Ankara, Eğitim Kitabevi, 2003, Akt. Yılmaz Erdem, *Etkileşimli Materyal Destekli Öğretimin İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin İlk Okuma Yazma Becerilerine Etkisi*, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi, 2015.
- Cemaloğlu Necati, *İlkokuma Yazma Öğretimi*, 2. Baskı, Nobel Yayınları, Ankara 2001, Akt. Cemaloğlu, Necati. *İlkokuma Yazma Öğretimi*, 2. Baskı, Nobel Yayınları, Ankara 2001. Aba Tuğba Ceylan, *İlköğretim 1. Sınıf Türkçe Dersi İlk Okuma- Yazma Öğretim Programının (2005) Uygulanmasına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Belirlenmesi (Balıkesir İli Örneği)*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2011.
- Demir, C. *İlkokuma yazma öğretim yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi, 2015, Akt. Babayiğit Özgür, *İlk Okuma Yazma Öğretiminde Oyunla Öğretim Yöntemi Uygulamaları*, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 2016.
- Emir Ceyda, *Kaynaştırma ve Genel Eğitim Öğretmenlerinin Ses Bilgisel Farkındalığa İlişkin Öğretim Etkinliklerini Kullanımlarının İncelenmesi*, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2015.
- Erdem Müge, *Eğitilebilir Zihinsel Engelli Öğrencilere Okuma Yazma Öğretiminde Kullanılan Ses Temelli Cümle ve Cümle Çözümleme Yöntemlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2010.
- Ertürk, S. *Eğitimde Program Geliştirme. Yelkentepe* Yayınları, Ankara, 1972 Akt. Kardeş Barış, *Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Programlarında Kazandırılan Eşlik Yapabilme Becerisinin Program Hedeflerine Ulaşma Durumu*, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2013.

- Fidan Nurettin, *Eğitime Giriş*, İstanbul: Alkım Yayınları, 1998, Akt. Özparlak Övgü, *Müzik Eğitimi Kurumlarındaki Klarnet Eğitimcilerinin Klarnet Eğitiminin Sorunlarına İlişkin Görüşleri*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2011.
- Işık Mehmet, *Özel Eğitim Uygulama Merkezi ve İş Uygulama Merkezinde Çalışan Zihin Engelliler Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadığı Sorunlar*, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2014.
- Karan Müjde, *Özengen Müzik Eğitimi Veren Kurumlarda Çalgı Eğitimi Alan Öğrencilerin Mesleki Yönelimlerinin İncelenmesi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2011.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], *Özel eğitim hizmetleri tanıtım el kitabı*, Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2006, Akt. Eyüpoğlu Gülçe, *Özel Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Bu Kurumlardaki Müzik Eğitimine ve Öğrencilere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*, Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Öztosun Öznur, *İlköğretim Okullarında Müziklendirilmiş Fişlerle Yapılan Eğitimin İlk okuma Öğretimine Etkisi (Ankara Yenimahalle İlçesi Yahya Çavuşlu İlk Öğretim Okulu Örneği)*, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 2002.
- Şahinöz, T. *Engelli sağlığı: T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, özürülüler destek programı (ÖDES) engelleri birlikte aşarız projesi*, Gümüşhane Üniversitesi Yayınları, 2013, Akt. Eyüpoğlu Gülçe, *Özel Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Bu Kurumlardaki Müzik Eğitimine ve Öğrencilere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*, Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Şengül Hatice, *Özel Eğitim Öğretmenlerinin Zihin Engelli Çocuklara Okuma-Yazma Öğretiminde Kullandıkları Yöntemlerin Belirlenmesi*,

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Anabilim Dalı Zihinsel Engelliler Öğretmenliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2008.

- Şişman, M. **Öğretmenliğe Giriş**. Ankara, Pegem, 1999, Akt. Genç Handan, **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrenci Profiline İncelenmesi**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Uygulamalı Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Mesleki Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2015.
- Tarman, S. **Müzik Eğitiminin Temelleri**, Ankara, Müzik Eğitimi Yayınları, 2006, Akt. Özkasnaklı Ulaş, **Genel Müzik Eğitiminde Çalgı Çalmaya Yönelik Öğrenci Görüşleri**, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2015.
- Tuna Serdar, **İlkokuma ve Yazma Öğretiminde İllüstrasyondan Faydalanma**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim-İş Eğitimi Anasanat Dalı, Sanatta Yüksek Lisans Tezi, 1997.
- Uçan A. **Müzik Eğitimi**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1997, Akt. Üstün Emre, **Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Ana Bilim Dallarında Uygulanmakta Olan Bireysel Çalgı Flüt Eğitiminde Karşılaşılan Teknik Problemlerin İncelenmesi**, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2010.
- Uçan Ali, **Müzik Eğitimi Temel Kavramlar- İlkeler- Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Durum**, 3. Basım Ankara: Evrensel Müzik Evi, 2005, Akt. Oktay Cansu, **Türkiye'de Özengen Müzik Eğitiminde Uluslararası Sertifikalı Müzik Eğitimi Programlarının İşlevinin İncelenmesi**, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2017.
- Uçan, A. **Müzik eğitimi temel kavramlar ilke ve yaklaşımlar**, Ankara Evrensel Yayınevi, 2005, Akt. Güleç Volkan, **Özengen Müzik Eğitimi Veren Kurumlarda Klarnet Eğitimine Yönelik Öğretmen Görüşleri (Ankara İli Örneği)**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2018.
- Uçan, Ali, **Müzik Eğitimi**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1994, Akt. Acay Senem, **Türkiye'de Eğitim Fakültelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi**

Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Keman Eğitimi İçin Öğrenci Seçiminde Ölçütler, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2007.

- Yeşilyaprak, B. *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*, Ankara: Nobel, 2004. Akt. Genç Handan, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrenci Profiline İncelenmesi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Uygulamalı Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Mesleki Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2015.
- Yıldız Erdem, *Etkileşimli Materyal Destekli Öğretimin İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin İlk Okuma Yazma Becerilerine Etkisi*, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi, 2015.
- Yıldız, C. ve diğ. *İlk Okuma ve Yazma Öğretimi*, Editör: Cemal Yıldız, Pegema Yayınları, Ankara, 2008, Akt. Yıldız Erdem, *Etkileşimli Materyal Destekli Öğretimin İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin İlk Okuma Yazma Becerilerine Etkisi*, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi, 2015.

Makaleler

- Butzlaff Ron, *Can Music Be Used to Teach Reading*, The Journal of Aesthetic Education, Vol. 34, No. 3/4, 2000.
- Çaydere Öztosun Ö. & Bulut Alır E. *İlkokuma Eğitimi ve Müzik*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17 (4), 2058-2080, 2017.
- Gersten Russell,. Dimino Joseph A. *RTI (Response to Intervention): Rethinking special education for students with reading difficulties (yet again)*, Instructional Research Group, Signal Hill, California, USA, 2006.
- Register Dena, Darrow Alice-Ann, Standley Jayne, Swedberg Olivia, *The Use of Music to Enhance Reading Skills of Second Grade Students and Students with Reading Disabilities*, Journal of Music Therapy, XUV (1), 2007.
- Register Dena, *The Effects of an Early Intervention Music Curriculum on Prereading/Writing*, Journal of Music Therapy, XXXVIII (3), 2001.

- Stuftt Carolyn J. *Reading to the Rhythm: Integrating Music Into Literacy Instruction*, A Journal of the Texas Council of Teachers of English Language Arts Volume 45.1, 2015.

İnternet Kaynakları

- (<https://www.sorubak.com/blog/1-sinif-dik-temel-harfler-yeni-ses-gruplari-2017-2018.html> erişim tarihi: 26.05.2019).

EKLER

EK-1
İLGİLİ İZİN BELGELERİ

T.C.
KEÇİÖREN KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 84725282-604.01.01-E.9079846
Konu : Araştırma İzni
(Kaan GÜNDÜZ)

08.05.2019

**TARHUNCU AHMET PAŞA ORTAOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE
KEÇİÖREN**

- İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 2017/25 nolu Genelgesi.
b) Kırıkkale Üniversitesi'nin 04/04/2019 tarihli ve E.2618 sayılı yazısı..
c) Ankara Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 07.05.2019 tarih ve..9027558 sayılı yazısı

Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Kaan GÜNDÜZ'ün "**Müzikli Materyallerin Ortaokul Düzeyinde Öğrenim Gören Özel Gereksinimli Çocukların İlk Okumasındaki Etkisi**" konulu tez çalışması kapsamında uygulama talebi ile ilgili Ankara Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün ilgi (c) yazısı ekte gönderilmiştir.

Söz konusu araştırmanın eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde **gönüllülük esasına** dayalı şekilde yazımız ekinde gönderilen mühürlü uygulama araçlarının uygulanması hususunda;

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

İlhan ERANIL
Müdür a.
Şube Müdürü

EKLER:
1-Yazı (5 sayfa)

Adres:
Elektronik Ağ:
e-posta:

Bilgi için:
Tel:
Faks:

Scanned with
CamScanner

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 0e74-6226-3551-b836-1f68 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.9027558
Konu : Araştırma izni

07.05.2019

KEÇİÖREN KAYMAKAMLIĞINA
(İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2017/25 nolu Genelgesi.
b) Kırıkkale Üniversitesi'nin 04/04/2019 tarihli ve E.2618 sayılı yazısı.

Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Kaan GÜNDÜZ'ün "**Müzikli Materyallerin Ortaokul Düzeyinde Öğrenim Gören Özel Gereksinimli Çocukların İlk Okumasındaki Etkisi**" konulu tez çalışması kapsamında uygulama yapma talebi Araştırma Komisyonumuzca incelenmiş olup ilçenize bağlı Tarhunca Ahmet Paşa ortaokulunda uygulamanın yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Uygulama formunun (4 sayfa) uygulama yapılacak sayıda araştırmacı tarafından çoğaltılarak, araştırmanın ilgi (a) genelge çerçevesinde, ilçe milli eğitim müdürlüklerinin sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde, okul ve kurum yöneticileri de uygun gördüğü takdirde gönüllülük esasına göre yazımız ekinde gönderilen uygulama araçlarının uygulanmasına izin verilmesini rica ederim.

Turan AKPINAR
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

EK:
Uygulama formu (4 sayfa)

Adres: Alparslan Türkeş cad. Emniyet Mah.4/A
Yenimahalle/ANKARA
Elektronik Ağ: ankara.meb.gov.tr
e-posta: istatistik06@meb.gov.tr

Bilgi için: Ayşe ARDA

Tel: 0 (312) 212 36 00
Faks: 0 (312) 221 02 16

Scanned with
CamScanner

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden d6ba-0e5d-3574-b24b-9fad kodu ile teyit edilebilir.

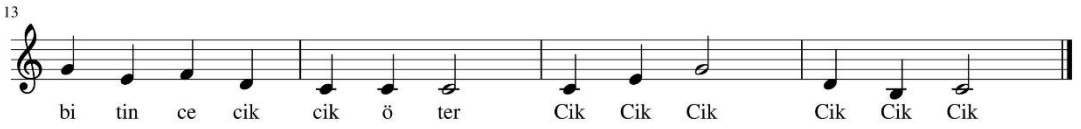
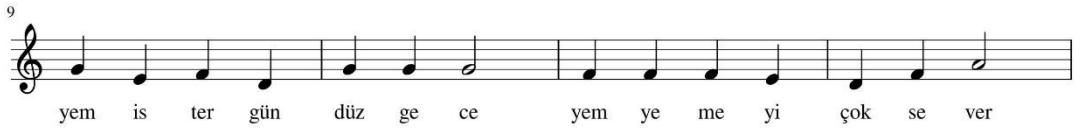
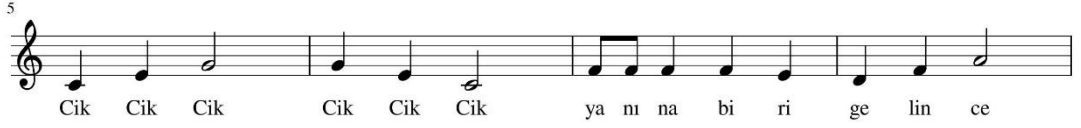
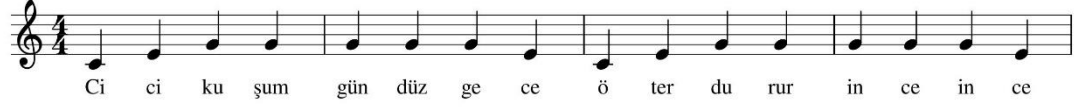
EK-2

KARAOKEDE KULLANILAN ŞARKILAR

Cici Kuş

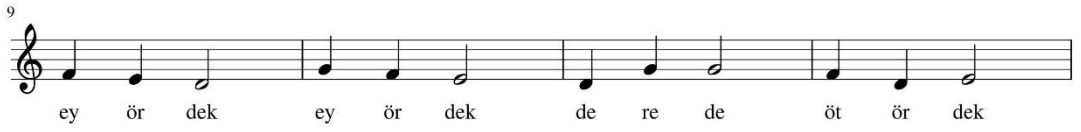
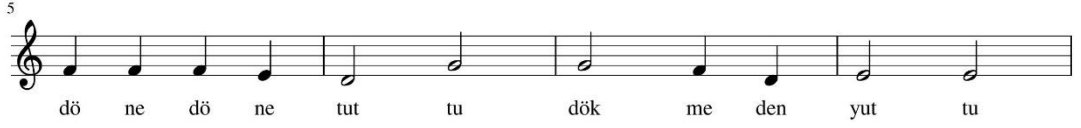
Kaan Gündüz

Ördek

Kaan Gündüz

Limon

4

Mert li mon al Mert li mon al

5

mor li mon al ma

9

sa ri li mon al sa ri li mon al

13

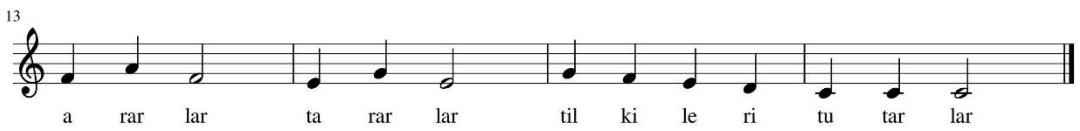
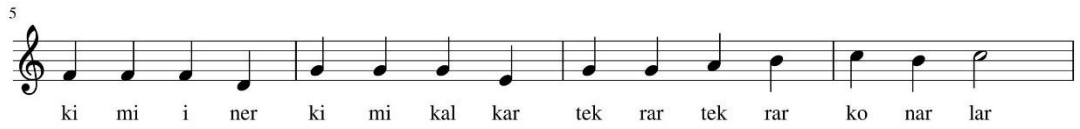
li mon al li mon tat tat Mert Tat

17

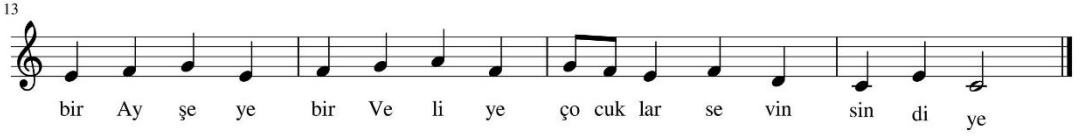
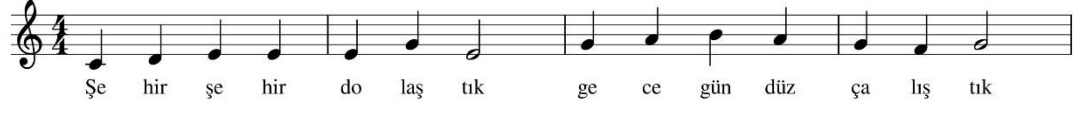
Mi ne i le li mon tat sa ri li mon tat

Kartallar

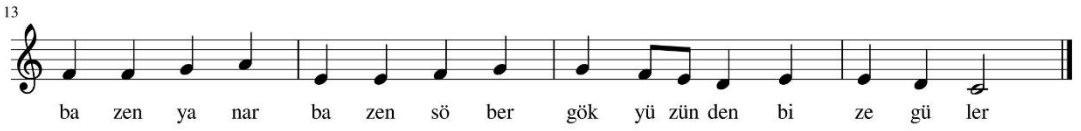
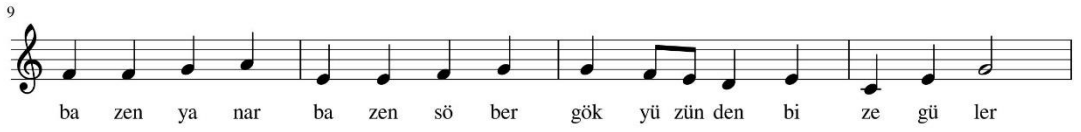
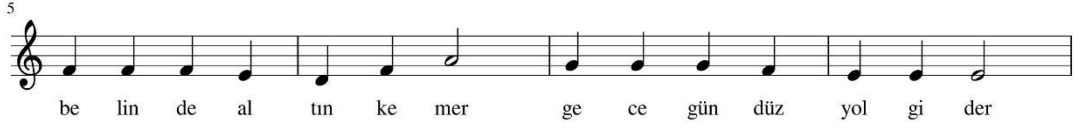
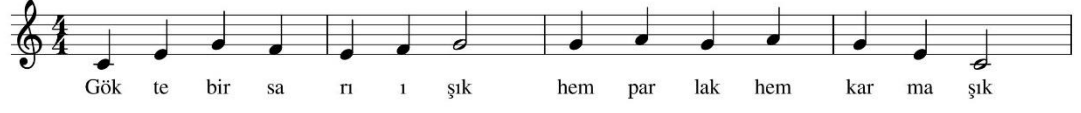
Hediye

Kaan Gündüz

Güneş

Kaan Gündüz

EK-3

GÖRSEL DESTEKLİ MATERYALLER

TARLA

DERE

ÖRDEK

YEM

TİLKİ

KARTAL

MİNE

M E R T
H E D İ Y E
K E D İ V E L İ

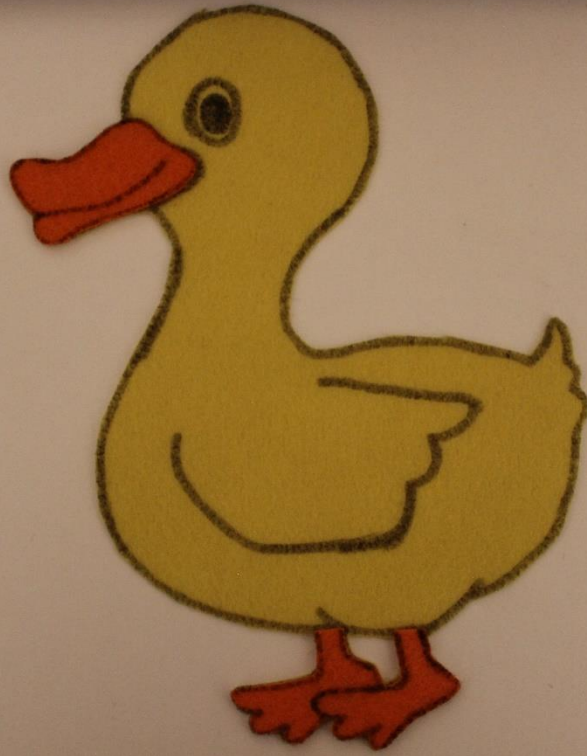
A Y Ş E

K U Ş

EK-5

İlkokumaya İlişkin Öntest-Sontest Gözlemlerine İlişkin Notlar

Birinci denek öntestte 76 kelime, 155 heceden oluşan öntest metninin 76 hece, 16 kelimesi doğru okumuştur. Bazı kelimeleri okuyabildiği hecelerden çıkarım yaparak uydurma girişimi bulunmaktadır. Bu kelimeler genelde uzun olan kelimelerdir ve çoğu zaman doğru tahminde bulunamamıştır. Okuduğu kelimeleri anlamlandırmakta ve dikkatini vermekte sorun yaşamaktadır. Tamamen hecelediği kelimeleri üstüne basarak tekrar tekrar okutup ne anlama geldiği sorulduğunda kelimeyi anlamlandırması olumlu yönde olmaktadır. Fakat okuma esnasında anlamlandıramamaktadır. Sontestte ise toplamda 76 kelime ve 155 heceden oluşan aynı metnin 67 kelime ve 141 hecesinin tamamen doğru okumuştur. Metnin uzun olması ve son çalışmanın hemen ardından okutulması olumsuz bir etmen olsa da önteste göre oldukça başarılı sonuçlandırılmıştır. Metnin tamamının okunması yaklaşık olarak 17 dakika 48 saniye sürmüştür. Deney sürecine başlamadan önce denek hece aşamasında ve bu aşamada oldukça zayıf bir performans sergilemiştir. Sontestte okutulan metinde hem kelime aşamasında ortalama bir performans sergilemiş hem de okuma hızında ilerleme kaydetmiştir. Bunun yanı sıra okuduğunu anlama adına da yol aldığını söylemek mümkündür.

İkinci denek öntestte 76 kelime, 155 heceden oluşan metinde ikinci deneğe göre daha yüksek bir başarı göstermiştir. Bu metnin 108 hece 39 kelimesini doğru okuyabilmiştir. Fakat heceleri okuma hızı ve kelimeyi bütün olarak görüp anlamlandırma konusunda yetersiz kalmıştır. Okuyabildiği kelimeleri tekrar tekrar sorduğunda anlamlandırmakta fakat ilk okumada anlam kazandırmada sorun yaşamaktadır. Sontestte ise BE toplamda 76 kelime ve 155 heceden oluşan aynı metnin 65 kelime ve 142 hecesini tamamen doğru okumuştur. Metnin uzun olması ve son çalışmanın hemen ardından okutulması olumsuz bir etmen olsa da önteste göre oldukça başarılı sonuçlandırılmıştır. Metnin tamamının okunması yaklaşık olarak 7 dakika 49 saniye sürmüştür. Deney sürecine başlamadan önce hece aşamasında olan denek kelime aşamasına tam olarak geçememiştir. Tüm metni hece olarak okusa da okuma hızının arttığı gözlemlenmiştir.

Öntestte birinci deneğin okuma başarısı ikinci deneğe nazaran daha düşük olsa da sontest gözlemleri birinci deneğin ikinci deneğe oranla daha fazla yol aldığı görülmektedir. Birinci denek kelime aşamasında daha ileri durumdayken ikinci denek biraz gerisinde kalmıştır. Elbette bu durum deneklerin mevcut değişkenlerinden

kaynaklıdır. Aile durumları, sağlık durumları, psikolojik durumları, uygulayıcı ile aralarındaki iletişim bağı ve daha birçok Őey deneklerin ilerlemelerindeki etmen sayılabilir. Fakat her koŐulda olursa olsun her iki denekte çalışmanın baŐındaki yerle aynı noktada değil, aksine çok daha ilerlemiŐ bir durumdadır.

Rana mâni anlat.

Narin ona ima etti.

Erol anneni ara.

Ertan atarini tamir et.

Ali atletin nemli mi?

Emine, Ela terli mi?

Leman laleleri elleme.

Mert mimar ol.

Mine aileni anlat.

Naile aleti ortalâ.

Meral titreme emi.

Erman nar alma.

Emre ora orman.

Emir manto al.

Onat anteni tamir et.

İrem otele eleman al.

Meltem o ne?

Emin Nalan nereli?

Leman limon alma.

Emine oralar nemli.

Mert mont alma.

Nail attan inme.

Mete motor tamir et.

Rana matara al.